DE HIPPISCHE ONDERNEMER

JAARGANG 16
NUMMER 2020/3

HET VAKBLAD VOOR DE PAARDENBRANCHE

10 SRP STUURT BRANDBRIEF 20 **SUBSIDIEKANSEN** 22 JURIDSICH: CORONA OVERMACHT?
28 **WOLVENBELEID** 38 PERSONEELSBELEID 42 **KIESEXTRACTIE** 45 EIKENPROCESSIERUPS

Knegt, de paardentractor!!

Knegt 30pk
v.a. **€ 11.450,-***

Knegt 40pk
v.a. **€ 12.950,-***

Knegt 50pk
v.a. **€ 15.450,-***

Wij leveren in heel Europa!

www.knegt-international.com

*exclusief BTW
**Kredietwaardigheid vereist.

Habraken 1207 5507 TB Veldhoven, Nederland | T +31 (0)40-25 58 416 | **E info@knegt-international.com**

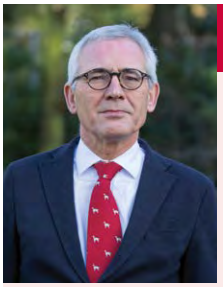

COLUMN

KOORDDANSEN NAAR HERSTEL

Zo mag je de toekomst in tijden van corona wel zien. De pandemie heeft naast veel slachtoffers een gigantische economische crisis veroorzaakt. De Wereldbank spreekt van de ergste recessie sinds de Tweede Wereldoorlog, terwijl de Nederlandsche Bank concludeert dat wat we als economie nu meemaken bijna tweemaal zo zwaar is als de recente kredietcrisis. Maar het is natuurlijk heel lastig om een percentage aan de te verwachten krimp te hangen. Elke prognose is met grote onzekerheid omgeven. Ze lopen dan ook sterk uiteen. Pas later dit jaar zal de ernst ervan voor de economie enigszins inzichtelijk worden.
Ook de paardensector heeft zich intussen in Den Haag gemeld voor steun om de economische gevolgen van de coronacrisis het hoofd te bieden. De schade tot en met augustus bedraagt nu al 152 miljoen euro. De sector verkeert naar eigen zeggen in de overleefstand en kraakt in zijn voegen. Passie voor het paard houdt de boel nog een beetje bij elkaar. Op 11 mei viel de drie kantjes tellende brandbrief van de sector op het bureau bij LNV-minister Carola Schouten. Het Kabinet komt echter niet over de brug met nog meer steun naast het reeds eerder samengestelde noodpakket om banen en economie te behouden. Geen enkele vorm van professionele dierhouderij hoeft op geld te rekenen, in tegenstelling tot voedsel en export, die ons land maken tot de tweede voedselproducent van de wereld met een jaaromzet van meer dan 90 miljard euro. De paardensector zal zijn eigen broek op moeten houden en zich er zelf uit moeten worstelen. Dat vraagt om veel creativiteit, visie en ondernemerszin in een keurslijf van regels en verboden binnen een 1.50 m - samenleving vol beperkingen. ‘Deze crisis biedt ook kansen’, schrijft Daan Horn, voorzitter van de Vereniging Hengsten Opfokkers, in zijn vergezicht in coronatijd in dit nummer. ‘Wanneer fokkerij, opfokkers en opleiders nog meer de focus leggen op kwaliteit en in staat zijn een commercieel goed product in de markt te zetten zullen wij als inventief handelsland sterker uit deze crisis komen.’ Aan de slag dus.

Ton Corbeau
Hoofdredacteur De Hippische Ondernemer

Coverfoto: Remco Veurink

SRP stuurt brandbrief
Door de coronacrisis kraakt de paardensector in zijn voegen. Een sector in de overleefstand door zijn passie voor het paard. Een sector die samenwerkt. Een sector met een onverwacht grote creativiteit. Een sector tussen hoop en vrees. Een update. 10

Inschrijven HIP Awards
Stichting HIP organiseert voor de 16e keer de verkiezing van de Hippische Ondernemer van het Jaar en voor de tweede keer de verkiezing van de Instructeur/docent van het Jaar. Het aanmelden van kandidaten is tot 30 juni mogelijk. 19

De wondere wereld van een manegehouder
Coronacrisis. We moeten op slot. Eerst staan we in een paniekstand. Wat overkomt ons nou? We gaan in de modus ‘aanpakken’ want bij de pakken neerzitten heeft geen zin. Dan gebeuren er bijzondere dingen. We kijken terug op de afgelopen maanden van het Paardensportcentrum ‘De Kempen’ in het Brabantse Eersel. 24

EN VERDER

16 **ONDERNEMER IN BEWEGING**
Carolien Munsters
32 **BEDRIJFSREPORTAGE**
Manege Voorst
36 **TRENDPANEL**
In gesprek met de samenleving

VASTE RUBRIEKEN

8 SRP
20 Fiscaal
22 Juridisch
28 LTO Nederland
30 FNHB
37 FNRS
42 KNMVD Cluster Paard
45 Gezondheidsdienst voor Dieren

Heart of Steel wel en toch niet in Elitloppet

De drafsport zit in de hoek waar de klappen vallen. Men moet daar wel een hart van staal én stalen zenuwen hebben. Dat de in Nederland gefokte en in bezit van Michel de Bruin zijnde Heart of Steel een talentvolle draver was, wist men al wel. Toen hij half mei de Menhammar Copenhagen Cup won en daarbij de huizenhoge favoriet in een rechtstreeks duel versloeg was het dubbel feest. Een prachtige zege en normaal gesproken een startbewijs voor de Elitloppet, de fameuze en hoog gedoteerde sprintkoers op Pinksterzondag in Stockholm. Een droom leek uit te komen. Leek, want baanmanager Anders Malmrot stuurde geen uitnodiging. Een enorme teleurstelling voor alle betrokkenen. Zelfs de Zweedse media waren verrast door deze vreemde 'move'. Overigens was het publiek door de coronacrisis de grote afwezige bij dit evenement.

Droesvrij

Uiterlijke symptomen zoals snotneuzen en abcessen zijn duidelijke kenmerken, maar meer en meer blijkt dat droes ook een minder typisch verloop kan hebben, waardoor deze infectieziekte vaak niet wordt herkend. En juist paarden die de aandoening hebben zonder deze verschijnselen vormen een risico. Daarnaast is het zo dat circa 10 procent van de paarden na een infectie drager van de droesbacterie wordt. Droes komt niet alleen bij jonge paarden voor, maar het wordt ook steeds vaker vastgesteld bij paarden van andere leeftijden. Kijk voor meer informatie op droesvrij.nl. (bron GD)

Gratis ondernemersnieuws

Blijf op de hoogte van al het actuele ondernemersnieuws en abonneer je op de nieuwsbrief van *De Hippische Ondernemer,* ga nu naar www.dehippischeondernemer.nl

Advertentie

Veel animo voor Paardengriep.nl

LTO Paardenhouderij is positief over de eerste reacties op haar nieuwe Paardengriep.nl. Er blijkt veel animo te zijn voor dit onlangs gelanceerde platform. Paardengriep.nl is een vrijwillig meldingssysteem voor paardenhouders om griepachtige verschijnselen bij paarden te melden. Paardenziektes als rhino, droes en influenza zijn niet meldingsplichtig, maar ze zijn wel zeer besmettelijk voor paarden onderling. Door al in een vroeg stadium signalen van griepverschijnselen bij paarden te delen, komt de ziektedruk onder paarden in beeld en kan een paardeneigenaar hier naar handelen. 81,2% van de op dat moment honderd geënquêteerden heeft aangegeven gebruik te willen maken van Paardengriep.nl. 22,8% heeft aangegeven dit misschien te willen doen. 18,8% voorziet zijn antwoord van een korte toelichting. Hieruit komt vooral naar voren dat men het belangrijk vindt om elkaar op de hoogte te houden om besmettingen tegen te gaan. Het platform wil aansluiten bij de informatiebehoefte van de gebruiker. 88,1% wil dat er informatie op komt te staan over waar griepverschijnselen veel gemeld worden. Dat wordt het belangrijkste onderdeel van het platform. Er is ook grote behoefte aan informatie over influenza, rhinopneumonie en droes (78,2%). Ook informatie over preventief handelen is gewenst. 54,5% geeft aan informatie te willen vinden over hoe een verdere besmetting voorkomen kan worden. Dit meldingssysteem is onder andere ook bedoeld om paardeneigenaren de gelegenheid te geven om de uitkomst van de ziektedruk mee te kunnen laten wegen in het handelen. Op dit moment is 25,7% van de respondenten een ondernemer met een paardenbedrijf. 68,4% van de respondenten is paardeneigenaar. (bron: LTO Paardenhouderij)

5 sterren voor Aeres Hippisch Centrum

De FNRS heeft Aeres Hippisch Centrum in Kootwijkerbroek officieel vijf sterren toegekend. Gertwim de Haas, directeur van Aeres Barneveld, nam het erkenningsbord in ontvangst in het bijzijn van FNRS-directeur Haike Blaauw. Aeres Hippisch Centrum is sinds september 2018 het praktijkcentrum van de hippische opleidingen van Aeres MBO Barneveld.

Tips bij warm weer

Als de temperatuur boven de 25 graden komt, is het eigenlijk te warm voor een paard. Normaliter past het dier zich aan de hitte aan, maar door een combinatie van factoren zoals b.v. weinig wind en hoge luchtvochtigheid kan de lichaamstemperatuur, zeker als er ook arbeid van een paard wordt gevraagd, hoog oplopen. Onder normale omstandigheden zweet een paard al snel vijftien liter per dag. Daarom is het belangrijk dat er altijd voldoende drinkwater beschikbaar is en dat het paard bij warm weer de gelegenheid heeft om in de schaduw te staan. Een rit in de trailer op een warme dag is voor een paard ook arbeid; het continue balanceren vergt relatief veel spierwerk. Duurt de reis langer dan drie uur, of langer dan twee uur in een warme omgeving, dan is een pauze nodig waarin het dier water en nat hooi tot zich kan nemen. (bron: GD)

Advertentie

"Every horseman needs a Horsefriend."
HORSEFRIEND.NL
HORSEFRIEND
STALLEN – OMHEINING – INRICHTING

Ifor Williams Trailers
HBX
info en verdeelpunten: www.iforwilliams.net

Risico oppervlaktewater

In de zomermaanden zijn veel paarden voor hun drinkwater afhankelijk van water uit sloten of ondiepe bronnen. Oppervlaktewater kent een aantal risico's. Water afkomstig uit veen of klei-achtige gebieden, bevat soms veel ijzer. Als de sloot rood tot roodbruin gekleurd is, dan is er zeker sprake van veel ijzer. Paarden zijn gevoelig voor een ijzerovermaat, dit leidt gemakkelijk tot intoxicatie zonder dat je daar in de eerste fase veel van merkt. Laat bij twijfel daarom het drinkwater van paarden testen op de aanwezigheid van zware metalen. Een ander risico is botulisme. Dode vogels (eenden, enzovoort) in de sloot betekenen dat het water in de sloot ongeschikt is als drinkwater. Ook slib kan gevaarlijk zijn. Vooral bij plotselinge buien kan veel slib in het water komen, dit kan het zuurstofgehalte van het water erg verlagen. Vissen kunnen daardoor sterven, en dat maakt het water ook ongeschikt. Tenslotte zijn er nog de zogenaamde blauwalgen: dit zijn cyanobacteriën die het water een kleur geven, meestal groen. Die bacteriën produceren toxinen die lever- en nierschade kunnen veroorzaken. Het advies is daarom: als een paard afhankelijk is van slootwater of een ondiepe bron (< 10 meter) laat het water dan testen op geschiktheid, behalve naar zware metalen kan er ook naar bacteriële verontreiniging en chemische kwaliteit worden gekeken.
Wilt u weten of het water geschikt is voor uw paard? Laat het dan onderzoeken bij GD. Kijk voor meer info op www.gddiergezondheid.nl/paard onder water of bel met onze afdeling klantcontact: 0900-1770 optie 5 paard (bron: GD)

Military Boekelo schuift jubileumeditie door

Het had een geweldig paardensportevenement en jubileum moeten worden, de 50e editie van de Military Boekelo-Enschede van 1-4 oktober 2020. Na intensief overleg met alle betrokkenen ging de kogel op 14 mei jl. door de kerk. Geen Boekelo dit jaar vanwege het coronavirus. Voorzitter Robert Zandstra: 'Uiteindelijk hebben we de knoop doorgehakt. De Military draait om het samenbrengen van mensen en paarden in een omgeving waar topsport op de eerste plaats komt. Eerst de samenleving langzaam op de rit krijgen is nu uiterst belangrijk. Daarom gaan we niet doormodderen, maar stellen het voor een jaar uit. Dan weet iedereen waar hij aan toe is'. De jubileumeditie zal nu plaatsvinden van 7-11 oktober 2021.

Advertentie

Paarden-coronavirus niet besmettelijk voor mensen of andere diersoorten

Bij veel diersoorten inclusief de mens komen allerlei typen coronavirussen voor. In principe zijn die verschillende typen coronavirussen diersoort-specifiek en blijven dus doorgaans bij hun 'eigen' diersoort.

Zo hebben we bij het paard al een aantal jaren het ECoV = Equine Corona Virus (equine is een Engels woord voor paard). Dit virus komt voor bij veulens met en zonder diarree en soms ook bij volwassen paarden. Het kan koorts, gebrek aan eetlust, soms lichte koliek en diarree of slappe mest geven. Dit virustype is niet besmettelijk voor andere diersoorten en ook niet voor de mens. Het ECoV spreidt echter wel snel onder paarden, omdat het voor paarden onderling heel besmettelijk is en een korte incubatietijd kent (= tijd tussen in contact komen met het virus en het krijgen van ziektesymptomen). Veel paarden hebben echter helemaal geen last van de infectie.

Mensen hebben hun eigen coronavirussen. In 2002 verschenen in China de eerste gevallen van SARS = Severe Acute Respiratory Syndrome. De veroorzaker van SARS is het SARS-CoV en dit virus kan ernstige longontsteking veroorzaken. In september 2012 werd MERS-CoV = Middel East Respiratory Syndrome –virus ontdekt. Dit virus circuleert nog steeds, vooral in het Midden-Oosten. Eind 2019 is in China een nieuw type coronavirus uitgebroken. Dit virus, ook wel Wuhan-virus genoemd, wordt aangeduid met de wetenschappelijke naam SARS-CoV-2 en dit virus kan de ziekte COVID-19 (= Corona Virus Disease – 19) veroorzaken. Om de gevolgen van dit virus in te dammen zijn er de afgelopen maanden wereldwijd en dus ook in Nederland zeer ingrijpende maatregelen genomen. Op dit moment worden deze maatregelen weer voorzichtig afgebouwd.

Bij honden komt het CCV = Canine Corona Virus voor (canine = hond) en bij katten het FCV = Feline Corona Virus (feline = kat). Ook deze virustypen zijn erg gastheer-specifiek en dus geen probleem voor de mens. Echter, kat(achtigen), fretten en nertsen blijken ook vatbaar voor het mensen coronavirus (SARS-CoV-2) en op dit moment is volop onderzoek aan de gang om te zien of deze diersoorten een rol spelen in de verspreiding.

Voor de paardenbezitter: de huidige coronavirusinfectie bij de mens (COVID-19) en het coronavirus bij het paard (ECoV) behoren dus vanuit het oogpunt van virusonderzoek wel tot dezelfde virusgroep, maar hebben in praktijk helemaal niets met elkaar te maken. De mens wordt, voor zover nu bekend, niet ziek van het paarden-coronavirus en het paard wordt niet ziek van de mensen-coronavirussen.

Prof.dr. Marianne Sloet, Faculteit Diergeneeskunde, Utrecht, 29-5-2020

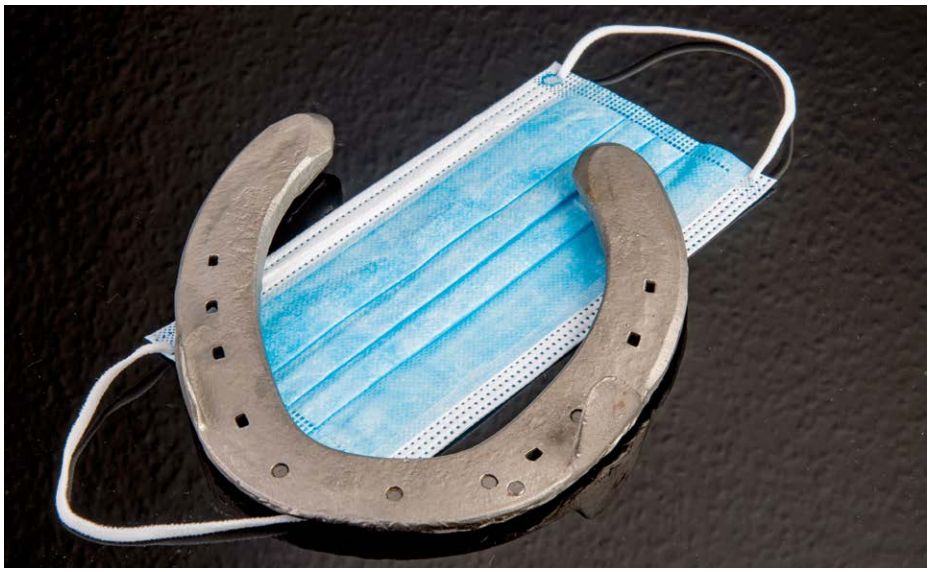

COLUMN

CORONA LAAT SECTOR NIET LOS

De grootste belemmeringen in de bedrijfsvoering worden langzamerhand versoepeld. De financiële schade intussen verschilt enorm per bedrijfstype. Opfokbedrijven hebben tot nu toe niet veel omzetverlies, maar bedrijven die het moeten hebben van de manegelessen daarentegen wel. Daar is de omzet nog steeds beperkt.

De Sectorraad heeft zich vanaf begin af aan ingespannen om ervoor te zorgen dat de verzorging van paarden mogelijk bleef. Zo mochten pensionstallen klanten toelaten tot hun paarden, zij het met beperkende regels. Ook het weer op gang krijgen van de export was best wel een dingetje. Maar er gebeurde veel meer. Door de stamboeken bijvoorbeeld werd voor het chippen van veulens een protocol geschreven en via de SRP aan het ministerie van LNV voorgelegd. Tevens kunnen er nu weer merriekeuringen worden georganiseerd. Ook werd gewerkt aan toets- en meetmomenten, zodat paarden hun punten kunnen verdienen in dressuur- en springproeven. Voor al dergelijke activiteiten werden door de dragende organisaties binnen de SRP, in goede samenwerking met LNV, protocollen uitgewerkt met kaders waarbinnen de activiteiten met een beheersbaar risico kunnen plaatsvinden.

Ook voor de draf- en rensport werd een dergelijk protocol ontwikkeld, maar dan is het zuur te constateren dat per veiligheidsregio verschillend met een, met de landelijke overheid afgestemd, protocol kan worden omgegaan. Communicatiestoringen tussen bestuurders in de veiligheidsregio Friesland en een erg eigenzinnige en bureaucratisch opererende voorzitter van die veiligheidsregio staken een spaak in het wiel voor wat betreft herstart van drafkoersen in Wolvega. Het is triest en heel schadelijk voor drafbaan Victoriapark, pikeurs, trainers en eigenaren van paarden. De hele waardeketen zakt er door in. De landelijke overheid kan hier nagenoeg niets tegen doen, want de voorzitter van een veiligheidsregio bepaalt wat er wel en niet mag.

In de komende tijd blijven we ons uiterste best doen, daar waar mogelijk en verantwoord, de coronabeperkingen te laten versoepelen. De organisaties binnen de Sectorraad en het ministerie van werken goed samen. De SRP zal ook de komende maanden de belangen van de paardenhouderij zo goed mogelijk in beeld brengen bij ministers en Kamerleden.

Jan Cees Vogelaar
Voorzitter Sectorraad Paarden

SRP SECTORRAAD PAARDEN

SECTORRAAD PAARDEN

is een zelfstandige stichting (sinds 1 januari 2007).

- **De Sectorraad Paarden is hét aanspreekpunt voor de paardensector richting overheid.**
- **De Sectorraad Paarden is dé spreekbuis van de paardensector richting overheid.**
- **De Sectorraad Paarden behartigt de collectieve belangen van de paardensector in Nederland.**
- **De Sectorraad Paarden wordt gevormd door samenwerkende partijen in de Nederlandse paardensector.**
- **De Sectorraad Paarden behartigt de gemeenschappelijke belangen vanuit een samenwerking tussen de sport, de fokkerij en de ondernemers.**

Tekst: Andries van den Berg

Minister Schouten, de teller staat op 152 miljoen euro negatief

Door de coronacrisis kraakt de paardensector in zijn voegen. Een sector in de overleefstand door zijn passie voor het paard. Een sector die samenwerkt. Een sector met een onverwacht grote creativiteit. Een sector tussen hoop en vrees. Een update.

Op 11 mei 2020 viel er een brandbrief van drie A4-tjes groot op de deurmat van Carola Schouten, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De afzender was de Sectorraad Paarden, die zijn achterban aan het rekenen had gezet. Al die rekensommen kwamen er opgeteld op neer, dat tot en met eind augustus 2020 een tekort van 152 miljoen euro wordt geraamd. 'De paardensector typeert zich door een hoog "eigen boontjes doppen"-gehalte en ook door bescheidenheid in de politiek, maar de paardensector ontkomt er niet aan om zich nu tot u te wenden en de noodklok te luiden', aldus de brief. Dat die nood hoog is blijkt uit de opsomming van de grootste schadeposten (zie kader). Opgemerkt wordt, dat in landen als Duitsland, België en Frankrijk steun aan de paardensector wordt verleend. Gewezen wordt op de bijzondere positie van de sector; de kosten rond het paard gaan gewoon door en het paardenwelzijn moet geborgd worden. Opmerkelijk is het pleidooi voor de verlaging van de btw. Of het daarvan komt en of de steunverlening van de grond komt moet worden afgewacht, maar de sector heeft duidelijk van zich laten horen.

PAARDENHANDEL LIGT STIL

De paardenhandel wordt hard getroffen en ligt nagenoeg stil. Paardenhandelaar Emile Hendrix bevestigt deze conclusie, maar is in de eerste plaats dankbaar dat zijn familie de coronacrisis goed is doorgekomen. Emile: "We hebben hier de coronabrandhaard Kessel en omgeving gehad. Een vreselijke situatie met in korte tijd zo'n dertig begrafenissen. Dan is echt wel duidelijk wat het belangrijkste in het leven is. Zakelijk gaat het gewoon niet goed. Ik kan niet voor anderen praten, maar de handel ligt stil en het is moeilijk de lopende kosten te drukken. Mijn broer Paul heeft een aantal vier- en vijfjarige paarden uit training gehaald. Ze lopen nu in de wei en we gaan er volgend jaar weer mee aan de slag. Onze handel is voornamelijk gericht op export naar Noord-Amerika en met name in de Verenigde Staten heeft het coronavirus in alle hevigheid toegeslagen. De kopers kunnen niet overkomen om de paarden te bekijken en te proberen en alleen aan de hand van een video verkopen geeft geen goed gevoel. We lopen flinke schade op en wachten er met smart op, dat alles weer los gaat. Ik kan me wel vinden in de overheidsmaatregelen. Achteraf is het altijd gemakkelijk praten. Heeft men te vroeg of te laat lockdown-maatregelen versoepeld? Wie het weet mag het zeggen. Evenementen mogen tot 1 september 2020 niet worden georganiseerd. Ik vind wel, dat de paardensport teveel over één kam met andere grootschalige evenementen wordt geschoren. Op voltigeren en de vierspansport na kan de anderhalve meter afstand-regel in onze sport prima functioneren. Ik hoop, dat we toch wat vroeger weer aan de gang mogen." Loopt je bedrijf door de crisis gevaar? Emile: "Ik heb er alle vertrouwen in, dat we deze crisis overleven. Wij zijn nog wat van de oude stempel en hebben gespaard. Ouderwets, maar naar nu weer blijkt wel verstandig."

SRP stuurt brandbrief naar ministerie LNV

FNRS ZIET LICHT AAN EINDE TUNNEL

Opgeluchte reacties op het kantoor van de FNRS. Directeur Haike Blaauw: "Wat kwamen we van ver. Alle bedrijven waren gesloten. Nu is er licht aan het einde van de tunnel. Er mag buiten worden gereden. Iedereen is weer aan het werk. De horeca is op

CORONA VIRUS 2019-NCOV

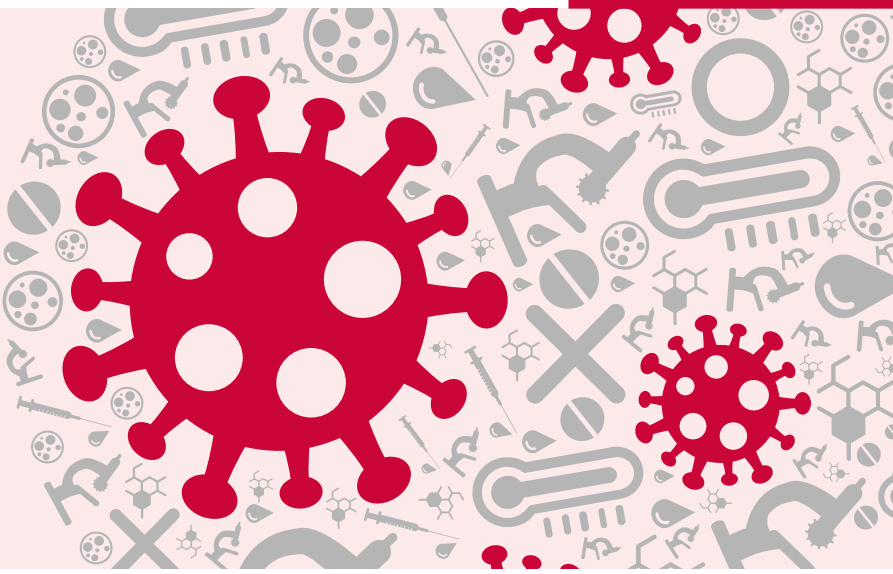

1 juni 2020 weer opengegaan en de binnensporten kunnen eerder -op 1 juli- weer aan de gang. Uiteraard conform protocollen en voorschriften en bij het uitblijven van een tweede golf coronavirus. De manegebedrijven moeten wel maatwerk leveren om toestemming van de plaatselijke gemeente en de veiligheidsregio te krijgen en te houden. Er blijven wensen. Binnenrijden vraagt om aanpassingen, goede interne routes. Weer ponykampen mogen organiseren vraagt ook om allerlei aanpassingen; daarin werken we samen met de HISWA die vergelijkbare problemen kent met zeilkampen."
Hoe kijk je terug op de afgelopen drie maanden? Blaauw: "Ik hoop dit niet nog eens te moeten meemaken. Het was en is nog steeds intensief. Tegelijkertijd hebben we ons als belangenorganisatie goed kunnen profileren. We hebben onze leden kunnen helpen, zaken voor ze uitgezocht. Er was veel behoefte aan een centraal coördinatiepunt. En we hebben er nieuwe leden bijgekregen. Ons team is hechter geworden. Iedereen is de uitdaging aangegaan om onze achterban aangesloten te houden. Ik verwacht, dat sommige initiatieven uiteindelijk blijvende winst zullen blijken. Omdat we allemaal met hetzelfde probleem hadden te kampen, een probleem waar we ook niets aan konden doen, is er wel op diverse terreinen solidariteit ontstaan. Dat is winst en dat moeten we proberen vast te houden."
Hoe staan de zaken er financieel gezien voor? Blaauw: "Dat is een veel minder rooskleurig verhaal. Een flink aantal bedrijven is fors ingeteerd. Twee bedrijven zijn failliet gegaan, maar ik vermoed dat dit anders ook wel zou zijn gebeurd. De inkomstenderving van de gezamenlijke manegebedrijven is berekend op 12 miljoen euro per maand. Eind mei zitten we dus op 36 miljoen euro. Dan is het vlees wel van de botten en we moeten dan ook ernstig rekening houden met de gevolgen op de korte, middellange en lange termijn. Er zullen na-ijleffecten optreden. Het Mulier Instituut te Utrecht -voor de gehele sport- en de universiteit te Wageningen -voor de agrarische sector- doen er inmiddels onderzoek naar en proberen de gevolgen in kaart te brengen. Vrijwel alle manegebedrijven hebben gebruik gemaakt van de NOW-regeling. Die 3.000 euro was er vooral om de eerste klappen op te vangen. De sector gaat de noodfondsen aanspreken. Voor de sportbonden is vooralsnog 110 miljoen euro toegezegd, maar 90 miljoen gaat daarvan naar de gemeenten om de tekorten op de sportaccommodaties te lenigen. De Sectorraad Paarden staat voor een grote uitdaging om financiële middelen te genereren. En we maken plannen voor een landelijke promotiecampagne om mensen enthousiast te maken voor het paardrijden."

DRAFSPORT IN IMPASSE

Op 11 maart 2020 werd in ons land de laatste draverij verreden. Achter de schermen werd hard gewerkt aan een protocol om te Wolvega weer draverijen zonder publiek te verrijden. Zelfs protocollen uit de bouwsector dienden als voorbeeld. Exact twee maanden later en met een inkomstenderving van 1 miljoen euro aan de broek ging op 11 mei 2020 als resultaat van veel overleg het licht op groen. Het Ministerie van LNV ging akkoord met het verrijden van zogenaamde 'selectieproeven'. Meteen werden twee meetings op zaterdag 16 en woensdag 20 mei uitgeschreven, met respectievelijk 32.500 euro en 22.600 euro prijzengeld. Iedereen blij! Dan volgt een enorme deceptie. Op vrijdagavond 15 mei komt het bericht, dat de Veiligheidsregio Friesland in weerwil van de toestemming van LNV de meetings verbiedt. De voorzitter van de Veiligheidsregio, burgemeester Sybrand Buma van de stad Leeuwarden, laat in de Leeuwarder Courant weten, 'dat volgens de nu geldende regels de wedstrijd van woensdag niet kan doorgaan'. Eind mei verkeert de drafsport

POLITIE ZOEKT PAARD SELECTIEDAGEN 2020

De bereden politie zoekt gezonde en dappere paarden om opgeleid te worden tot politiedienstpaard.

Criteria

Paarden dienen aan de volgende criteria te voldoen:

- Stokmaat van minimaal 1,65 meter
- Leeftijd tussen vier en tien jaar
- Ruinen en merries
- Goed gezond
- Drie voldoende basisgangen
- Voldoende aangereden
- Geen stalgebreken
- Kleur is niet belangrijk
- Nuchter, dapper en trainbaar karakter

Overige voorwaarden

- Paarden dienen correct te zijn geënt en vergezeld te gaan van een bijbehorend paspoort
- Paarden worden in eerste instantie voorgereden door de eigen ruiter
- Bij gebleken aanleg dient het paard twee weken op proef te mogen staan bij een stal van de bereden politie
- Een klinisch en röntgenologisch veterinair onderzoek maakt deel uit van de selectieprocedure

Aanmelden

Voldoet uw paard aan bovenstaande criteria en wilt u het te koop aanbieden? Dat kan via het aanmeldformulier op www.politie.nl/beredenpolitie. Of u stuurt een e-mail met daarin uw contactgegevens en de gegevens van het paard (leeftijd, ras, afstamming, sexe, stokmaat, kleur, beslag (ijzers), africhtingsgraad en vraagprijs) naar: joris.lichtenvoort.cats@politie.nl; nicolle.assink@politie.nl of willem.markwat@politie.nl. Er wordt dan z.s.m. contact met u opgenomen voor een eventuele uitnodiging op een van de bezichtigingsdagen.

Locatie

De bezichtigingen worden op vijf locaties, verdeeld over het land, georganiseerd:

Groningen	20 juni	2020
Amsterdam	27 juni	2020
Boxtel	4 juli	2020
Rotterdam	11 juli	2020
Nunspeet	18 juli	2020

Horse IMMO

Kopen en verkopen
van weide,
huis met stalling,
boerderij of manege?

Vrijblijvend advies?

Contacteer ons op
+32 53 60 65 66
of info@horse-immo.be

www.horse-immo.be

Minister Carola Schouten

nog steeds in een impasse, die alleen door de Veiligheidsregio doorbroken kan worden. En dat terwijl in andere landen alweer wordt geharddraafd. In Zweden is de drafsport, weliswaar zonder publiek, ongestoord doorgegaan. De Nederlandse toptrainers Jeroen Engwerda en Paul Hagoort, toch concurrenten van elkaar, hebben de krachten gebundeld en zijn samen een dependance in Zweden begonnen. “We kunnen niet langer wachten”, meldden ze.

ONLINE EVENTS DÉ VONDST BIJ DE KNHS

“We hebben het hartstikke druk en de telefoon staat roodgloeiend”, meldt Theo Fledderus, algemeen directeur van de KNHS. “Je belt op het goede moment. We hebben net gisteren (25 mei, vdB) spelregels naar buiten gebracht, die het mogelijk maken dat er weer georganiseerde paardensportactiviteiten mogelijk worden (zie kader). Daar zijn we heel blij mee. We moeten er veel mensen voor inzetten en het kost ons geld, maar dat hebben we er graag voor over. De gezamenlijke bondsdirecteuren binnen NOC*NSF hebben een ‘aanvalsplan’ in voorbereiding, dat het mogelijk moet maken, dat er per 1 september 2020, maar liefst eerder, weer wedstrijden kunnen worden gehouden. Ondertussen werken we samen met het Ministerie van LNV aan de goedkeuring van protocollen. Daarin benadrukken we ook het unieke van onze sport. Die protocollen kunnen per regio verschillen. Tot nu toe loopt een en ander best goed. We krijgen veel complimenten. Voor veel mensen is het wel een spannende tijd.”

Hoe hangt de vlag er financieel gezien bij? Fledderus: “We krijgen een flinke tik. We verloren na het begin van de crisis wekelijks zo’n 500 startpassen. De laatste weken zitten we op een wekelijks verlies van 400 startpassen en er komen geen nieuwe leden bij. Bruto zitten we op een verlies van 1 miljoen euro; netto schat ik in dat we op de helft ervan uitkomen. Toch toont iedereen veerkracht en creativiteit wordt beloond. De

BRANDBRIEF AAN DE MINISTER

In de brief van de Sectorraad Paarden aan minister Schouten (LNV) wordt gesteld, dat het beeld dat naar voren komt als het gaat om de financiële impact divers is. Duidelijk is wel, dat de economische impact van de maatregelen in verband met de coronacrisis voor de paardensector enorm is. Het gaat dan om zowel gederfde inkomsten als gemaakte kosten voor activiteiten, die niet door (hebben) kunnen gaan (en veelal niet meer in te halen zijn). De grootste schadeposten zijn:

- **Afgelasting van (grote) sportevenementen en paardenevenementen zoals ‘Horse Event’.**
- **Afgelasting van centrale en nationale stamboekkeuringen.**
- **Omzetverlies van lokale ondernemers in de sport.**
- **Inkomstenderving bonden en fokkerij (dekkingen en keuringen blijven achter).**
- **Weggevallen contributies van sportverenigingen.**
- **Omzetverlies binnen branche gerelateerde sectoren.**
- **Het tijdelijk stilvallen van de export.**
- **Het volledig stilvallen van de borging van het Keurmerk Welzijn Paard (KPW).**

De brief eindigt als volgt:

Als Sectorraad Paarden doen wij een indringend en ernstig beroep op u als minister en het Kabinet om de paardensector te steunen om enigszins gezond en met een paar stappen voorwaarts op belangrijke issues als bijvoorbeeld welzijn en ethiek mede door de Covid 19-crisis te loodsen.

Een paardensector die jaarlijks honderdduizenden mensen op een verantwoorde wijze en op een respectvolle manier in een waardevolle relatie brengt met paarden. Een sector die in haar tak tot de wereldtop behoort, zowel op het gebied van kwaliteit van paarden als op sportief gebied en die met een omzet van € 1,75 miljard ook een belangrijke financiële drager is van een waardevol landschap.

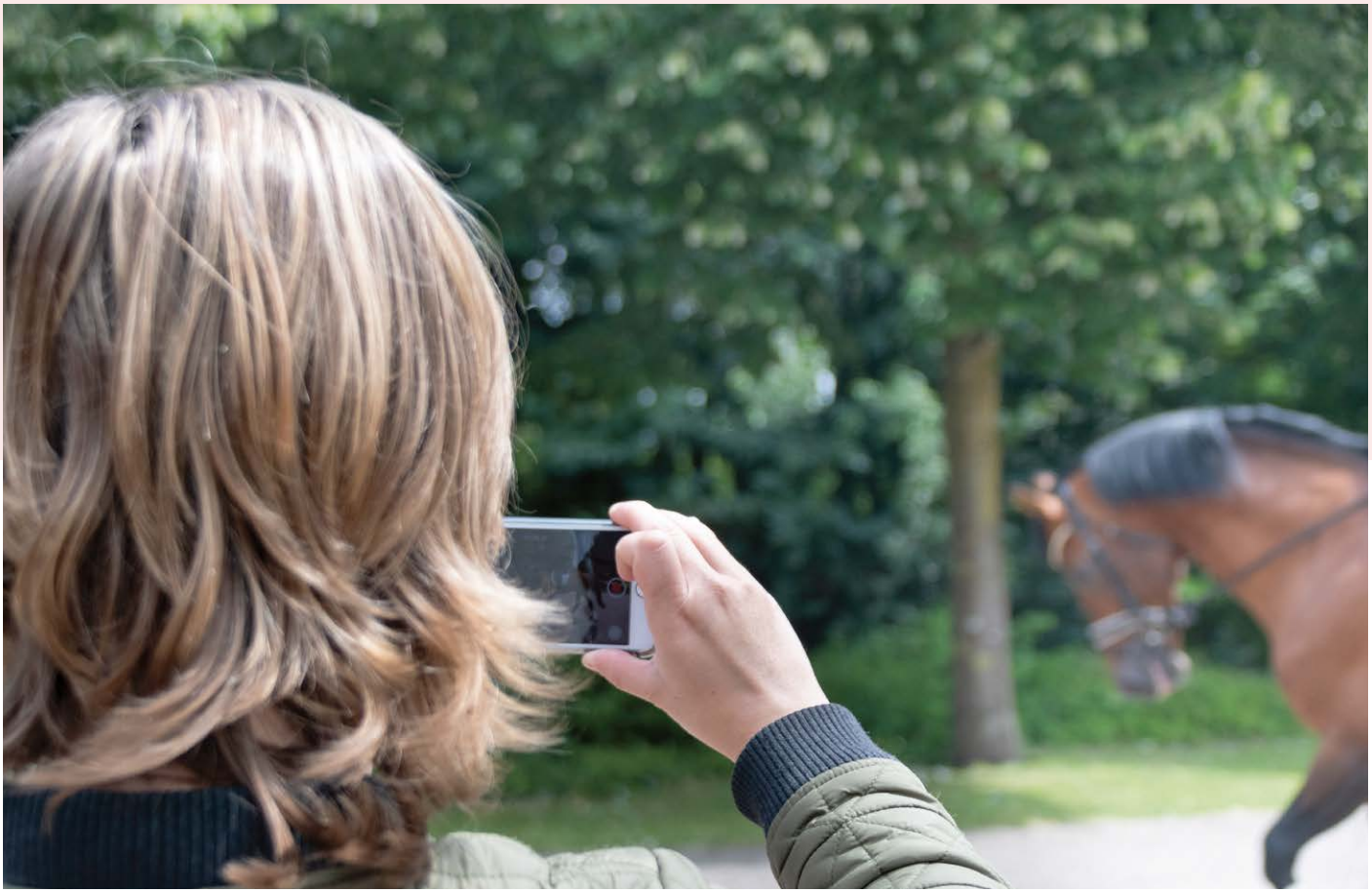

Online Events; laat je thuis gereden proef beoordelen voor winstpunten.

online events zijn een enorm succes. We schrijven er elke week een uit en binnen drie uur is het event volgeboekt met maar liefst 1.600 deelnemers. Die sturen allemaal een filmpje in, dat door de juryleden wordt beoordeeld. Die hebben daar heel veel werk aan, maar de deelnemers zijn er blij mee omdat in de protocollen -anders dan op gewone wedstrijden want dan is daar geen tijd voor- vaak beter wordt uitgelegd wat er fout is en hoe men dat kan oplossen. Die constructieve feed back wordt enorm gewaardeerd. Onze professionele topruiters maken moeilijke tijden door. Het is nog zeer de vraag of de Olympische Spelen in 2021 alsnog doorgaan. Tegelijkertijd heeft de FEI de rem gezet op alle competities en kampioenschappen. Ik hoop uiteraard van niet, maar na 2020 zou ook 2021 voor onze topruiters wel eens een heel vreemd jaar kunnen worden."

KWPN: STAMBOEKKEURINGEN GAAN DOOR

Binnen het KWPN komen de activiteiten weer op gang, zij het zonder publiek en dankzij de door de Sectorraad Paarden met het Ministerie van LNV afgestemde protocollen. Algemeen directeur Piet Peters is positief gestemd. Peters: "De merrietesten zijn begonnen. We hebben een 'zwaar' protocol en we werken met twee teams, die geheel gescheiden opereren. Stel, dat er mensen in quarantaine moeten, dan hebben we het andere team nog achter de hand. We zijn blij, dat de stamboekkeuringen door kunnen gaan in de periode van 1 juli tot 1 augustus. Het protocol wordt aan de burgemeesters van de plaatsen waar de keuringen gehouden worden aangeboden. We werken in blokken en met een strenge toegang- en uitgangmonitoring zodat het aantal aanwezigen op het terrein steeds binnen de gestelde grenzen blijft en de gestelde richtlijnen in acht worden genomen. De aangeboden merries worden uitsluitend beoordeeld voor stamboekopname en het verkrijgen van eventuele predicaten. Er zijn geen Centrale Keuringen en geen kampioenskeuringen. Het uitgestelde voorjaarsverrichtingsonderzoek voor de jonge hengsten wordt in het najaar gehouden."

Hoe kijk je tegen de situatie aan? Peters: "Onze leden zijn blij, dat we de activiteiten weer opstarten. Hun begrip voor en medewerking aan de gewijzigde omstandigheden is groot. De

binnenlandse handel komt mondjesmaat op gang. De export is een probleem; ik schat in dat alleen paarden, die voor de crisis al verkocht waren, nu op transport gaan. De handelaren hebben dus enkele maanden extra kosten gehad. Toch wel verrassend hoor ik om mij heen, dat het met de 'dekkerij' goed gaat. Kennelijk hebben de eigenaren ervoor gekozen hun merrie bij de hengst te brengen nu de sport stil ligt. Financieel krijgen we een moeilijk jaar voor de kiezen. Ik durf op dit moment geen uitspraak te doen, maar we maken veel extra kosten om alles voor elkaar te krijgen. Het personeel werkt nog steeds veel thuis en dat bevalt erg goed. Er worden veel reistijd en reiskosten bespaard. Ik verwacht, dat we dit 'nieuwe werken' in onze bedrijfsvoering gaan doorvoeren. Dat is ook goed voor het bestrijden van files en het milieu en dus een positief neveneffect van deze crisistijd."

TENSLOTTE

Tenslotte gaan we kort te rade bij twee mensen, die het totale hippische speelveld kunnen overzien. Wat zijn hun bevindingen? Jan Cees Vogelaar, voorzitter Sectorraad Paarden, is blij met de behaalde successen en prijst de constructieve samenwerking binnen de sector. Vogelaar: "Op basis van goede argumenten kunnen de manegelessen weer buiten worden gehouden. De eigenaren mochten in de pensionstallen blijven komen. Ondanks capaciteitsproblemen bij de dierenartsen van de NVWA is de certificering van paarden voor de export weer los gekomen."

Vogelaar prijst de inzet van de ambtenaren op het Ministerie van LNV ("ze doen daar hun stinkende best") en noemt de houding van de Veiligheidsregio Friesland bizar. "LNV -de deskundigen- geeft groen licht voor de draverijen in Wolvega zonder publiek en de Veiligheidsregio steekt daar een stokje voor. Terwijl dat protocol echt goed in elkaar zit. KNHS-bestuurslid Aukje Kroondijk zit ook in de gemeenteraad van Weststellingwerf waaronder Wolvega valt. Ze is onmiddellijk aan de slag gegaan om het tij te proberen te keren. Mooi om te zien!" Over de schade van 152 miljoen euro: "Dat is serieus geld. Een dreun voor de sector. We gaan er alles aan doen om compensatie te krijgen."

Mieke Theunissen van de belangenorganisatie LTO Paardenhouderij is tevreden over de inzet van de gehele paardensector. Mieke: "De schakels zijn blijven draaien. Het loopt weer redelijk, al zijn er zorgen, bijvoorbeeld in de paardenhandel. De sector teert op trouwe klanten en eigenaren die erg veel liefhebberij hebben. Die lopen niet zomaar weg. Wat de financiële schade uiteindelijk is, is moeilijk te becijferen. Navraag bij accountantskantoren leerde me, dat de aanvragen van noodsteun vanuit de paardensector niet afwijken van het beeld binnen andere sectoren. De vraag is: wat gaat de markt doen? Hoe zingen we het uit? Ik zie om me heen, dat men weer blij is te kunnen gaan ondernemen. Men denkt na over het 'nieuwe ondernemen'. Er is vertrouwen, dat het goed komt. Eén ding zal nooit verdwijnen: de passie voor het paard en de paardensport." ●

KNHS PRESENTEERT BEPALINGEN ROND ACTIVITEITEN MET BEOORDELINGS- EN MEETMOMENTEN

De KNHS heeft zich vanaf het begin van deze coronatijd samen met haar partners ingezet om ruimte te creëren en te behouden voor het verzorgen en beweging geven van paarden. Nu de maatregelen versoepelen ontstaat er ruimte voor georganiseerde paardensportactiviteiten. Hoe de activiteiten met beoordelings- en meetmomenten georganiseerd kunnen worden binnen de geldende richtlijnen van de overheid is door de KNHS uitgeschreven in het document Bepalingen activiteiten met beoordelings- en meetmomenten. Aan de hand van de bepalingen is het mogelijk om beoordelings- en meetmomenten te organiseren, mits de KNHS als overkoepelende sportbond de regie kan houden op de georganiseerde activiteiten en de gemeente daarvoor toestemming geeft.

Officiële wedstrijden en competities zijn -volgens de huidige regels- tot 1 september niet mogelijk. De tot nu toe goedgekeurde wedstrijden worden tot 1 september geannuleerd. Dit doet de KNHS enerzijds omdat dit wedstrijden zijn die dus niet zijn toegestaan, maar anderzijds ook voor het overzicht. Onderlinge (club)trainingswedstrijdjes/potjes zijn mogelijk in eigen teamverband en binnen de club. Het nadrukkelijke doel is primair om te sporten en te bewegen. Het is mogelijk om beoordelings- en meetmomenten te organiseren in de paardensport, bijvoorbeeld het rijden van een proef of parcours. Hierbij maakt de KNHS in coronatijd waarbij wedstrijden nog niet mogen, een uitzondering dat meetmomenten voor winstpunten kunnen tellen. Deze beoordelings- en meetmomenten geven de paardensporters de mogelijkheid om te zien waar ze staan in de opleiding of training met hun paard. Deze meetmomenten hebben louter een educatief en trainingsdoel.

Tekst: Lilianne van den Brekel Foto's: Ros Fotografie

Carolien Munsters
Ondernemer in beweging

In haar bedrijf Moxie Sports helpt Carolien Munsters (1983) met haar kennis van anatomie, biologie en sportfysiologie ruiter en paard verder in training en prestatie. Hoe ziet de Brabantse zichzelf als ondernemer, hoe begon het voor haar en waar werkt ze naartoe?

Net als bij veel andere succesvolle eenpitters in onze branche was niet direct sprake van een vooropgezet plan. Van het een kwam ook bij Carolien al snel het ander. 'Ik rolde erin. Ik was altijd heel actief als ruiter, vooral in eventing. Ik heb ook bij een fokker gewerkt en veel dieren zadelmak gemaakt en klaargemaakt voor keuringen. In mijn studie Medische Biologie wist ik direct dat ik iets met dieren wilde doen, met hoe anatomie in elkaar zit en hoe een lichaam werkt. Dat vond ik machtig interessant. De opleiding was deels humaan, maar mijn afstudeeronderzoeken hadden al de focus op paarden. Ik kwam in Deurne terecht als docent. In het Fieldlab paardensport dat daar werd opgericht, werkte ik als senior projectleider aan onderzoeken en metingen met paarden. Dat vond ik ontzettend interessant. De sportfysiologie van het paard trok mij het meest. Een gesprek hierover met prof. dr. Marianne Sloet mondde uit in een promotietraject hierin.'

WETENSCHAPPER IN DE KLEI

'Vragen van ruiters in de praktijk beantwoorden vind ik heerlijk. De wetenschap in de praktijk inzetten, daar draait het voor mij om,' vervolgt ze enthousiast. En zo kon het gebeuren dat ze daarmee verderging na het fieldlab, omdat het onderzoekersbloed nu eenmaal kruipt waar het niet gaan kan. 'Zo begon ik voor mezelf. Ik had wel een bedrijfsplan. Niet zozeer meteen als verdienmodel, maar meer omdat ik nog onderzoeksvragen had liggen die ik graag wilde beantwoorden. Met mijn bedrijf kon ik deels mijn promotietraject financieren. Na de geboorte van mijn tweede kind moest ik wat keuzes maken. In 2015 ben ik me fulltime op Moxie Sport gaan richten.'

TEGENVALLERS

Gevraagd naar haar visie op het ondernemerschap is er direct een antwoord. 'Ik wil ruiters echt meenemen in mijn verhaal. Er is veel onderzoek voorhanden en mensen willen dingen weten. Dat combineren triggert me. Gegevens uit de wetenschap vertalen naar de praktijk heb ik echt geleerd in Deurne.' Caroliens passie brengt soms wel uitdagingen met zich mee, legt

'Ik had niet meteen echt een verdienmodel. Ik wilde gewoon graag onderzoekvragen beantwoorden die ik nog had liggen.'

ze uit. 'Wetenschap is soms nog best spannend of onbekend, merk ik in de paardensport, afgezien van de draf- en rensport. Steeds meer ruiters willen precies weten hoe het zit, maar ze zijn het natuurlijk niet altijd met me eens. Als ik de kans hoog acht dat een paard uitvalt, geef ik dat aan. Hierbij moet ik soms aannames ontkrachten. Dat is niet zozeer mijn mening, maar een bevinding die blijkt uit de data. Samen zoeken naar de betekenis hierachter maakt dat we verder komen. Met het oog op welzijn moeten we met zijn allen beter onderbouwen wat we doen en waarom met onze paarden. Objectief meten, data-analyse en evaluatie met ruiters en trainers zijn hiervoor essentieel.'

SPARREN

'Ik ben heel gepassioneerd. Ik wil weten hoe het echt zit en beter kan. Het paard moet optimaal in zijn vel zitten. Daar ben ik altijd mee bezig.' Hoewel Carolien daarvoor veel uren besteedt aan solitaire datastudie, zoekt ze zeker ook de samenwerking, bijvoorbeeld met andere wetenschappers, voedingsexperts en organisaties zoals TNO. 'Samen zorgen we voor een betere paardrijtoekomst. En met kleinere ondernemers is het soms ook fijn sparren over het ondernemerschap, de boekhouding bijvoorbeeld. Of hoe we toch eens die marketing gaan oppakken. Sparren met andere deskundigen levert altijd iets op.' ●

BEDRIJFSNAAM: MOXIE SPORTS

- Locatie: Erp
- Eigenaar: Carolien Munsters
- Type bedrijf: embedded scientist in de paardensport, zeg maar 'wetenschapper in het veld'. Naast Moxie Sport is Carolien onderzoeker bij de faculteit Diergeneeskunde en werkt ze voor NOC*NSF en de KNHS.
- Rechtsvorm: eenmanszaak. 'Je kunt altijd gaan voor wat je denkt dat belangrijk is.'
- Core business: sportfysiologie, topsportbegeleiding en onderzoek.
- Nevenactiviteiten: cursussen, lezingen, samenwerkingen met bedrijven.
- Ontstaan van het bedrijf: 2010, fulltime sinds 2015, opgebouwd vanaf de grond.
- Omvang bedrijf: rond de 40 paarden, vaak voor een volledig wedstrijdseizoen. Daarnaast heeft ze een wachtlijst. Ze ziet ook zo'n 200 paarden eenmalig of enkele keren per jaar voor metingen of workshops. 'Het is heel leuk om de kennis uit de topsport weer toe passen bij in de breedtesport.'
- Personeel: geen
- Tarieven: afhankelijk van of het om een cursus, lezing of begeleiding gaat. Een fittest met daarbij een individueel trainingsprogramma en wekelijkse analyse en feedback voor drie maanden zit tussen de 350 en 450 euro exclusief btw en reiskosten.
- Toekomstvisie: 'Voor de korte termijn vind ik het prima zo vanwege de thuissituatie met de drie jonge kinderen. Je kunt niet op alle vlakken vol gas geven. Vergeleken met humane olympische disciplines is nog weinig bekend over training in onze olympische disciplines dressuur, springen en eventing. Ik haal veel energie uit verder speuren in de data-analyse met behulp van de visie van trainer en ruiter. In welk format dat moet, weet ik nog niet. Misschien wordt het dan een (inter)nationaal team van embedded scientists die worden gefinancierd door de sport om de sport te verbeteren. Dat zou wel mooi zijn. Dat lonkt wel!'

Contact: info@moxiesport.nl Website: www.moxiesport.nl

Boertjes
Makelaars en taxateurs voor Paardenobjecten

Dwingelerweg 15 - Ansen (Dr)

Trainings-, opfok en handelsstal met veel faciliteiten aan rand van natuurgebied Dwingelerveld

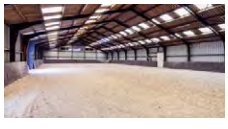

- Woonboerderij (2010), 27 boxen, rijhal
- Op 4,6 Ha met prachtige uitrijmogelijkheden
- NB-vergunning voor 80 paarden
- 2 buitenrijbanen, stapmolen, weiland

Boertjes Makelaardij | Gemeenteweg 75 | 7961 CE Staphorst | Tel. 0522 - 462844 | staphorst@boertjes.nl
NVM
WWW.BOERTJES.NL
Makelaardij
Taxaties
Hypotheken

Seldsum EQ Hendriks
Modern Reproductive Technology

VAN EICEL NAAR TOPVEULEN

MODERNE VOORTPLANTINGSTECHNIEKEN

- OPU: eicelpuncties bij uw merrie ten behoeve van de uitvoering van ICSI, in samenwerking met de Faculteit Diergeneeskunde in Utrecht (Voortplanting Paard)
- Invriezen en opslaan van uw embryo
- Transplantatie diepvries (ICSI) embryo in uw eigen of gehuurde draagmerrie (Seldsum Equine Fertility)
- Geslachtsbepaling van het embryo tussen d58-d70 en/of d120 –d200
- Tweelingpuncties
- Verwijderen cystes
- Aanvullende specialistische voortplantingszorg

EQ Hendriks
EQ REPRO CONSULTANCY

Seldsum
Equine Fertility
Gynaecologie | Embryotransplantatie | Toekomst

Drs Karin Hendriks | Zutphensestraatweg 32
6955 AH Ellecom | t. +31 (0)6-24721152
karin@eqreproconsultancy.nl

Drs Esther de Melker | P.Rindertsreedsje 16
9057 LH Jelsum | t. +31 (0)6-53679973
mhovenga@xs4all.nl

IS STALBRAND OOK UW GROOTSTE NACHTMERRIE?

De eerste paar minuten na het optreden van een brand zijn cruciaal. De brand is dan vaak nog te blussen met één emmer water of een brandblusser. Vroegtijdige branddetectie, snelle alarmering en een georganiseerde ontruiming zorgen ervoor dat schade, bedrijfscontinuïteit en bovenal de gevolgen voor mens en dier beperkt blijven.

Wilt u meer weten over branddetectie en brandveiligheid? Of heeft u vragen over ontruimingsalarminstallaties? Neem dan contact op met **Protec Brandbeveiliging**.

Hacousto Protec
Fire & Security

010 – 511 99 20 **info@protecfire.nl**
hacoustoprotec.com/brandveiligheid

Tekst: Stichting HIP Foto: Remco Veurink

HIP AWARDS 2020
Inschrijven

Stichting HIP (Hippische Innovatieve Projecten) organiseert voor de 16e keer de verkiezing van de Hippische Ondernemer van het Jaar en voor de tweede keer de verkiezing van de Instructeur/docent van het Jaar. Het aanmelden van kandidaten is tot 30 juni mogelijk.

Ondanks het feit dat Horse Event in 2020 niet doorgaat, en er dus ook geen ondernemerscongres en instructeurscongres gehouden kan worden, heeft het bestuur van HIP in overleg met de betrokken sport- en branche-organisaties besloten om de verkiezingen wel door te laten gaan. In 2019 werden deze HIP Awards uitgereikt tijdens Horse Event aan Pension Zeggezicht uit Terheijden en aan Hester Bransen met haar bedrijf 'Ruitergevoel'. Het bestuur is van mening dat veel ondernemers en docenten juist in deze coronatijd een bijzondere prestatie hebben moeten leveren. Een aanmoediging, in de vorm van deze verkiezingen, is misschien wel meer dan ooit nodig. Aan de organisatie van Horse Event is gevraagd om te onderzoeken of een alternatieve prijsuitreiking, via een webinar of speciale bijeenkomst, tot de mogelijkheden behoort. Iedereen die meent dat zijn bedrijf, manege, pensionstal, docent of instructeur in aanmerking komt voor een HIP Award kan zich tot 30 juni melden via www.stichting-hip.nl .

DEELNAME

Hippische ondernemers en instructeurs kunnen in aanmerking komen voor de verkiezingen door zich in te schrijven of wanneer ze door derden worden voorgedragen. De organisatie hoopt weer op vele inzendingen. Een deelnemer van het afgelopen jaar, die het niet haalde tot de eindronde, verwoordde zijn positieve ervaring als volgt: "Vaak worden alleen de positieve aspecten van deelname voor de finalisten benoemd, zoals de positieve publiciteit en het platform wat men geboden krijgt. Maar het was ook een waardevolle ervaring vanwege de waardering die uit de voordracht door jouw klanten blijkt en omdat je weer eens kritisch naar jezelf kijkt."

Bastiaan Pelikaan (Aeres), Gonneke Leereveld (jury) en Marianne Timmer (drievoudig Olympisch kampioen) feliciteren Hester Bransen.

De jury van de Ondernemersverkiezing bestaat uit Ton Corbeau (hoofdredacteur van *De Hippische Ondernemer*), Andries van Daalen (voorzitter KWPN), Cees Roozemond (voorzitter KNHS), Peter van der Veeken (ABAB accountants) en Monique van Hal (Cavalor). Juryvoorzitter van de Instructeursverkiezing is Gonneke Leereveld: "Er waren vorig jaar bijna 100 deelnemers aan de verkiezing Hippische docent/instructeur van het Jaar, die waren aangemeld door hun school, vereniging of manege. Ik hoop dat er dit jaar weer net zoveel enthousiasme is. Samen met mijn mede-juryleden, de Olympische dressuurruiter Patrick van der Meer en MBO hoofddocent Johan Folmer, gaan wij alle aanmeldingen zorgvuldig bekijken en beoordelen aan de hand van het reglement dat de organiserende Stichting HIP heeft vastgesteld." ●

Meer informatie over de reglementen en het inschrijfformulier vind je op www.stichting-hip.nl.

Tekst: ABAB Accountants & Adviseurs

Tweede halfjaar 2020: subsidiekansen voor hippische ondernemers

Dit jaar staat in het teken van de coronacrisis. Om het jaar toch nog enigszins positief af te sluiten, zijn er in de tweede helft van 2020 een aantal subsidieregelingen die mogelijk interessant voor u zijn.

Als u personeel heeft, is het belangrijk om er te allen tijden voor te zorgen dat uw medewerkers van toegevoegde waarde zijn. U wilt hardwerkend, kwalitatief hoogstaand, betrokken en verantwoordelijk personeel. Maar hoe krijgt en behoudt u personeel met deze eigenschappen? Motivatie vormt de kern; deze kan intrinsiek of extrinsiek zijn. Een intrinsiek gemotiveerde medewerker is iemand die uit zichzelf zin en plezier heeft in zijn werk, zonder externe beloning. Deze medewerkers zijn dan ook het liefst zeven dagen per week met uw paarden bezig. Een extrinsiek gemotiveerde medewerker hecht meer waarde aan een externe beloning voor zijn werk.

U kunt de motivatie van uw medewerkers op verschillende manieren verhogen. De belangrijkste is het ondersteunen van uw medewerkers. Ondersteuning bestaat uit het 'horen' en 'zien' van uw medewerkers en het bespreekbaar maken van knelpunten die u vervolgens ook wilt verbeteren. Daarnaast kunt u als ondernemer uw personeel behouden en motiveren door een goed beeld te geven van hun potentie en daarin te investeren. Medewerkers die de mogelijkheid krijgen om zichzelf tijdens het werken te blijven ontwikkelen, zijn doorgaans gemotiveerder en positiever over u als werkgever. U kunt opleidingen aanbieden, nieuwe verantwoordelijkheden geven of werkzaamheden en werkwijzen aanpassen op de frisse blik van uw medewerkers.

De SLIM-regeling is een subsidieregeling specifiek gericht op het Leven Lang Leren en Ontwikkelen binnen een onderneming. Met deze regeling kunnen onder andere kosten voor ontwikkel- en opleidingsplannen vergoed worden. De mogelijkheden zijn zeer divers en breed. Daarom is het belangrijk om de mogelijkheden te verkennen als u wilt investeren in de ontwikkeling van uw personeel. Uw kosten worden tot 80% vergoed en u kunt maximaal 24.999 euro ontvangen. In september is het weer mogelijk om een aanvraag te doen voor deze subsidie.

INVESTERINGEN

Investeren is een belangrijk onderdeel van het ondernemerschap. Bedrijven die in het eerste halfjaar verplicht hun deuren moesten sluiten, hebben op dit moment vaak weinig investeringsruimte. Voor andere bedrijven was de sluitingsperiode juist de aanleiding om te investeren in de renovatie van de onderneming of uitbreiding van het bedrijf. Denk aan een extra buitenrijbak, zodat iedereen met voldoende afstand kan blijven sporten. Weer andere bedrijven hebben de veranderende omstandigheden gebruikt om te investeren in verbreding. Hierbij kan gedacht worden aan bedrijven met een beperkte horecatak die, toen ze geen rijlessen konden aanbieden, is uitgebreid met afhaalmaaltijden en thuisbezorgdiensten om toch omzet te blijven draaien. Weer andere ondernemers investeren in elektrische snorfietsen

of bakfietsen om te verhuren vanaf hun prachtige locaties in de natuur nu veel Nederlanders in eigen land op vakantie gaan.

Bij investeringen blijft het belangrijk om stil te blijven staan bij de fiscale voordelen. Zo kan de investering in een elektrische bakfiets al een fiscaal voordeel van 36% van het investeringsbedrag opleveren. De investering in een nieuwe rijbak zorgt in 2020 ook voor een voordeel van 36%. Diverse horeca-apparaten zorgen zelfs voor een aftrekpost van 45% van het investeringsbedrag. Als u hiervan gebruik wilt maken, dan moet u de aanvraag altijd binnen drie maanden na het tekenen van de koopovereenkomst indienen. Verwacht u dit jaar geen winst te maken? Geen probleem, het voordeel kan ook verrekend worden met in het verleden betaalde winstbelasting.

INNOVATIE

Met innovatie wordt de ontwikkeling van nieuwe diensten, processen of producten bedoeld. Zoals wellicht bekend, kunt u in dit geval gebruikmaken van verschillende gevestigde subsidiemogelijkheden. Denk bijvoorbeeld aan de mogelijkheid om subsidie te ontvangen voor de uitvoering van een haalbaarheidsonderzoek en loonafdrachtsvermindering voor medewerkers die uren besteden aan ontwikkel- en onderzoekwerk.
In Brabant is de regeling Economie en Innovatie opengesteld voor aanvragen. Deze regeling steunt ondernemers met innovatieve ideeën waarbij sprake is van een aantoonbaar regionaal effect met economisch toegevoegde waarde, zoals het behoud van werkgelegenheid of verbetering van het vestigingsklimaat. Subsidie wordt onder andere vergeven voor het aanbieden van onderscheidende leisure activiteiten en projecten die zich richten op het aanbieden van meerdaagse verblijfstoerisme met een internationale uitstraling. De subsidie loopt op tot 50.000 euro.

UW KEUZE

Kortom, u heeft als hippische ondernemer een keuze. U kunt in deze veranderende tijden blijven ondernemen zoals u dat in de afgelopen jaren deed en hieruit wellicht uw bekende succes halen. De andere optie is dat u anticipeert op de veranderingen en voor uw onderneming nadenkt over verbreding van uw aanbod om zo ook in de toekomst een onderneming te kunnen blijven leiden met minder onzekerheden en afhankelijkheden. ●

DE AUTEUR

Mariska Teurlings is als consultant subsidies werkzaam bij Subsidiefocus. Zij maakt onderdeel uit van het brancheteam Paardenhouderij van ABAB Accountants en Adviseurs.

Tekst: Langelaar Klinkhamer Advocaten

Corona en (duur)overeenkomsten: Overmacht?

Door de coronacrisis lukt het contractspartijen soms niet om hun verplichtingen uit het contract na te komen. Degene die zich niet aan de afspraken houdt, kan door de ander aansprakelijk worden gesteld voor de door hem geleden schade. Kan met een beroep op overmacht onder deze schadeplichtigheid uit worden gekomen?

De uitbraak van het coronavirus heeft veel veranderd. Hierdoor is het voor contractspartijen niet altijd meer mogelijk om aan hun contractuele verplichtingen te voldoen. Dit probleem doet zich vooral voor bij duurovereenkomsten die zijn aangegaan voor de uitbraak van het coronavirus. Duurovereenkomsten zijn overeenkomsten die voor langere tijd zijn aangegaan. Voorbeelden hiervan zijn stallings- en trainingsovereenkomsten, huurovereenkomsten en leveringsovereenkomsten.

GEVOLGEN VAN NIET-NAKOMING

In het Nederlandse recht geldt als uitgangspunt 'afspraak is afspraak'. Oftewel: als je iets bent overeengekomen, dan moet je dat nakomen. Als een contractspartij, de schuldenaar, zijn verplichtingen niet nakomt, dan kan de andere contractspartij, de schuldeiser, actie ondernemen. Er zijn verschillende acties mogelijk. Als een schuldenaar zijn verplichtingen niet nakomt omdat dit simpelweg onmogelijk is, kan de schuldeiser bijvoorbeeld ontbinding en/of schadevergoeding vorderen. Hieraan zijn in de wet wel een aantal voorwaarden gesteld.

SCHADEVERGOEDING EN TOEREKENBAARHEID

Voor schadevergoeding uit contract is volgens de wet alleen ruimte als sprake is van een 'toerekenbare tekortkoming'. Dit betekent simpel gezegd dat het niet-nakomen van contractuele verplichtingen toerekenbaar moet zijn aan de schuldenaar. Een tekortkoming kan allereerst aan de schuldenaar worden toegerekend als deze aan zijn schuld is te wijten. Daarnaast kan een tekortkoming aan de schuldenaar worden toegerekend als deze voor zijn risico komt. Een tekortkoming kan voor risico van de schuldenaar komen op grond van de wet, een rechtshandeling (bijvoorbeeld een overeenkomst) of verkeersopvattingen (opvattingen uit de praktijk).

OVERMACHT

De schuldenaar is daarentegen geen schadevergoeding verschuldigd bij overmacht. Van overmacht is sprake als de tekortkoming niet aan de schuldenaar kan worden toegerekend, oftewel: als deze niet aan zijn schuld te wijten is en ook niet voor zijn risico komt op grond van de wet, een rechtshandeling of verkeersopvattingen.
Daarbij geldt dat de schuldenaar moet bewijzen dat sprake is van overmacht.

CORONA: OVERMACHT?

De vraag of een tekortkoming door (de gevolgen van) de coronacrisis kwalificeert als overmacht, kan niet met een simpel ja of nee worden beantwoord. In de ene situatie zal dat wel het geval zijn, in de andere situatie niet. Dat hangt af van de omstandigheden van het geval.

Bij de beoordeling of sprake is van overmacht, is allereerst de inhoud van het contract van belang. In contracten worden wel eens overmachtsclausules opgenomen: bepalingen waarin partijen hebben afgesproken wat zij al dan niet onder 'overmacht' verstaan. Als daarin ziektes/pandemieën/epidemieën of overheidsmaatregelen worden genoemd, dan heeft een beroep op overmacht een goede kans van slagen. Als er geen overmachtsclausule is, moeten de omstandigheden van het geval aan de wet worden 'getoetst' om te

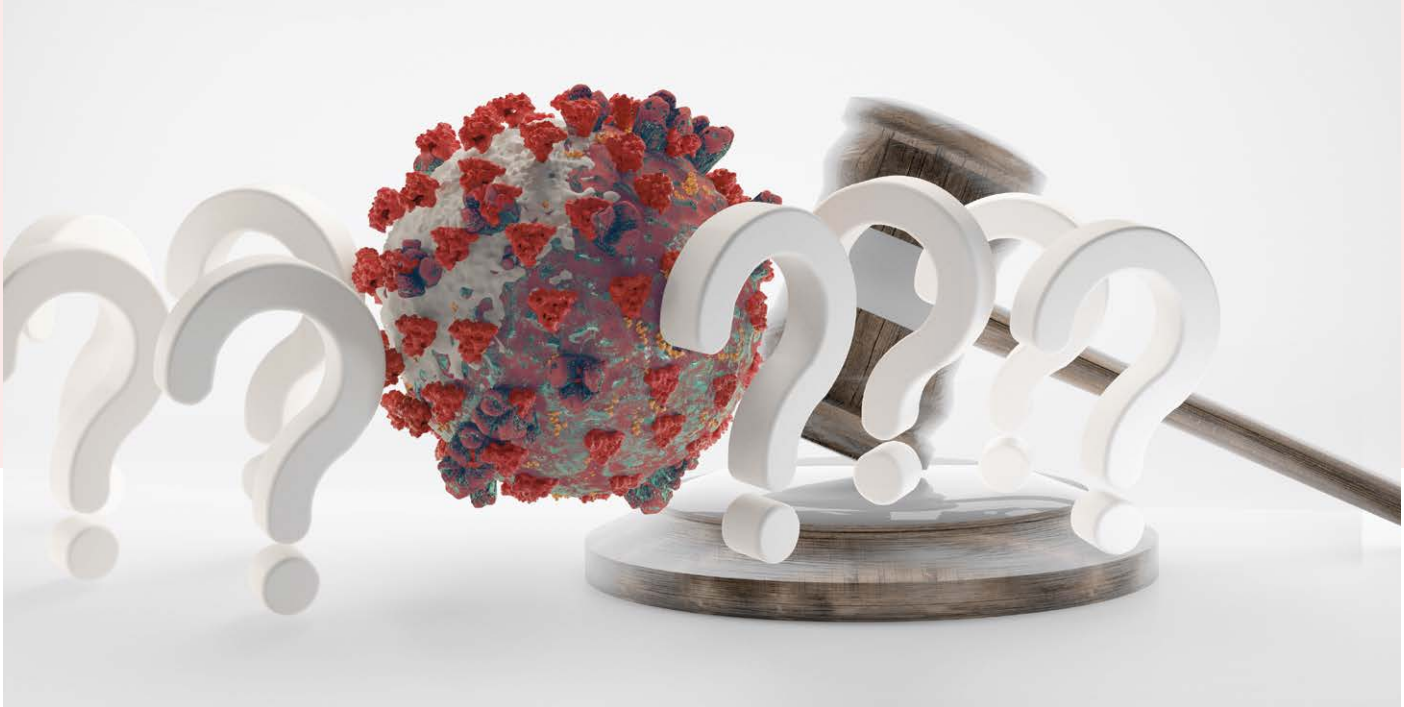

bepalen of sprake is van overmacht. Een daarbij relevante omstandigheid is de voorzienbaarheid: omstandigheden die voor de schuldenaar voorzienbaar waren bij het sluiten van de overeenkomst, komen in principe voor zijn risico.

Hoewel er vaker pandemieën zijn geweest, zullen contractspartijen die (ver) voor de uitbraak van het coronavirus een (duur) overeenkomst hebben gesloten, daarbij waarschijnlijk geen rekening hebben gehouden met het virus en de ingrijpende gevolgen. Deze omstandigheid pleit dan ook voor het aannemen van overmacht. Dit is echter slechts één omstandigheid, terwijl alle omstandigheden van het geval van belang zijn. Dit maakt dat er geen duidelijkheid antwoord kan worden gegeven op de vraag of een tekortkoming door (de gevolgen van) de coronacrisis kwalificeert als overmacht.

OVERMACHTSCLAUSULES

Om hierover toch wat meer zekerheid te krijgen, adviseer ik om in nieuwe contracten overmachtsclausules op te nemen waarin de huidige situatie wordt meegenomen. Dit kan door (de gevolgen van) het coronavirus, epidemieën/pandemieën en/of overheidsmaatregelen daarin aan te merken als overmachtssituaties. De coronacrisis is immers nog niet voorbij. Het is onzeker hoelang deze nog voortduurt en wat de precieze gevolgen zullen zijn. Misschien komen er nog nieuwe of andere (overheids)maatregelen.

CONCLUSIE

Of een tekortkoming door (de gevolgen van) de coronacrisis kwalificeert als overmacht is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Daarbij speelt de inhoud van de overeenkomst een belangrijke rol. Daarom adviseer ik om in nieuwe contracten overmachtsclausules op te nemen waarin zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met omstandigheden als het virus en eventuele toekomstige maatregelen. Als (de gevolgen van) de coronacrisis als overmachtssituatie kan/kunnen worden aangemerkt, dan kan een beroep op overmacht overigens alleen maar slagen als nakoming daardoor onmogelijk is. Is nakoming nog wel mogelijk, maar pas later, of door een vervangend gelijkwaardig product, dan slaagt een beroep op overmacht niet. ●

DE AUTEUR

Wibe Reddingius
Langelaar Klinkhamer Advocaten
Westerkade 7a, 3016 CL Rotterdam
T.: 010-4114146 M.: 06-22565961
Reddingius@langelaarklinkhamer.com

Tekst: Andries van den Berg Foto's: PCK Eersel

Coronacrisis: de wondere wereld van een manegehouder

Coronacrisis. We moeten op slot. Eerst staan we in een paniekstand. Wat overkomt ons nou? We gaan in de modus 'aanpakken' want bij de pakken neerzitten heeft geen zin. Dan gebeuren er bijzondere dingen. We kijken terug op de afgelopen maanden met Anja van de Ven van het Paardensportcentrum 'De Kempen' in het Brabantse Eersel.

Dochters Ise (links) en Imme (rechts) met hun pony Jolly Jumper.

Je lievelingspony moeten missen is natuurlijk verschrikkelijk. Daarom werd over het terrein een autosafari georganiseerd.

We laten Anja aan het woord. Radde praatster die het onderwijs voor de klas verruilde voor het werken op de manege. Getrouwd met Peter, die een horeca-achtergrond heeft. Samen runnen ze onder het motto 'Ervaren met paarden' het PCK Eersel ten zuidwesten van Eindhoven.

PANIEKSTAND

"De persconferentie van Rutte bracht ons echt wel even in de paniekstand. Wat gebeurt er nou? We moeten op slot. En dat wordt dan ook gezegd tegen mensen zoals wij, die 362 dagen per jaar in touw zijn en alleen met de Kerst drie dagen dicht. Mensen, die week in week uit 24/7 de zorg voor tientallen paarden hebben. In eerste instantie drie weken dicht. Veel onduidelijkheid. Dan het besef: hoe vullen we dit in? Hoe zetten we ons personeel in? Nou, er was genoeg werk te doen. En de zorg voor de paarden blijft. Dat gaf een zekere rust. Maar na die drie weken was er niets opgelost. De paniekstand van het eerste uur keerde weer terug. De kosten gaan door en er komt geen cent binnen. En we hadden geen idee hoe lang het allemaal nog ging duren. De uitbraak zoals in Uden bleef gelukkig in onze omgeving uit. Een goede vriendin van me was erg ziek door het coronavirus. Een schoonzus werkt in het Catharina Ziekenhuis in Eindhoven. Haar verhalen maakten wel duidelijk hoe ernstig de situatie in Brabant was. Onze conclusie was: we leven in een bizarre tijd en wat zijn we als mens maar ook als bedrijf ineens kwetsbaar. Je voelt je teruggefloten en je kunt er niets aan doen. We realiseerden ons, dat we onze klanten moesten vasthouden. Gaan we bij de pakken neerzitten of gaan we aanpakken? Het werd het laatste want zo zitten Peter en ik dan ook wel weer in elkaar. En ons team werkte maar al te graag mee en daar zijn we erg dankbaar voor."

DONEERACTIE

"We wilden onze klanten bij de zaak betrokken houden. Elke dag stuurden we drie tot vier berichtjes over wat er op het bedrijf gebeurde. We bedachten een doneeractie. De goedkoopste donatie werd verzorgd door onze dochters, die voor western-wedstrijden paardentaartjes bakten en verkochten. Nu waren ze voor drie euro voor iedereen te koop. De meest dure donatie was een bezoek aan de hoefsmid voor 45 euro. Da's meestal duurder, maar hoger wilden we niet gaan. Het idee sloeg enorm aan. Mensen doneerden voor een schone stal, voor wortels voor de paarden en pony's. Vrienden maakten spontaan 100 euro over. Een voormalige pensionstalklant doneerde een wagen hooi. Een andere klant doneerde iedere week 25 zakken voer. Een meisje doneerde een half jaar zakgeld. Hoe lief! Er waren echt momenten, dat we ons bezwaard voelden door alle hulp. Het werkte naar twee kanten: we zagen een enorme betrokkenheid en we genereerden toch wat inkomsten. Dat was fijn. We zijn financieel gezien een gezond bedrijf, hebben al drie jaar bouwplannen maar de vergunningen komen niet af. We hebben daardoor wel een reservepotje, maar dit potje raakt op deze manier erg snel leeg… Maar toch, het medeleven doet je geweldig goed en je hebt het gevoel er niet alleen voor te staan."

AUTOSAFARI

"We wilden iets terug doen voor onze klanten. We zitten niet ver af van de Beekse Bergen en dat bracht ons op het idee een autosafari over ons bedrijf te organiseren, zodat de kinderen hun lievelingspony na al die weken weer even konden zien. De mensen moesten in de auto blijven waardoor er geen kans was op overdracht van het virus. De veiligheidscoördinator van de gemeente had er geen probleem mee. De route liep over het

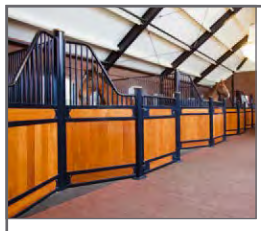

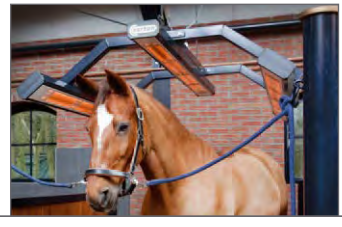

Voor nieuwbouw of renovatie van uw stal zijn hoogwaardige stalproducten van Corton onmisbaar. Corton gaat al 40 jaar voor kwaliteit. Wij geven een deskundig advies en zorgen voor een prima resultaat, daar kunt u op rekenen; afspraak is afspraak! Bezoek onze showroom of vraag de brochure aan.

corton

Ertsstraat 15, 8263 BN Kampen
T.038-3317157 F.038-3317909
E.info@corton.nl I.www.corton.nl

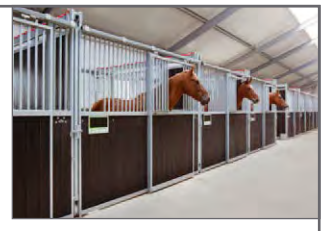

(VER)BOUWPLANNEN? Samen realiseren we jouw droomstal, manege of rijhal. Helemaal op maat en volgens jouw wensen.

bouwbedrijf josvrolijk.

www.josvrolijk.nl | 0168-820090 | Zevenbergen

WWW.ANEMONE.NL

Your mobility partner in the equestrian world!

bedrijf. Het werd een megasucces. We zagen de lange rij auto's. We hoorden de complimenten. De social media bleken voor de zoveelste keer in deze periode een positief inzetbaar hulpmiddel. Wat een leuke berichten! Wat een aardige bedankjes! De autosafari was een mooie afsluiting van een heel bijzondere periode. Nu zijn we langzamerhand weer aan de gang, uiteraard onder diverse voorwaarden."

TOEKOMST

"Hoe we naar de toekomst kijken? Al lang voor de crisis uitbrak hebben we nagedacht over een efficiëntere en meer doelgerichte manier van werken. We hebben ons meer gefocust op paarden en recreatie. Vakanties met paarden, trails, western riding en een nieuw concept voor groepen en bedrijven: twee tot drie dagen te paard 'back to basic' met eten uit de meerijdende 'çhuck wagon', 's avonds rond het kampvuur en 's nachts slapen in een tent. Mensen terugbrengen bij zichzelf. Peter vindt dat erg leuk om te doen en het levert geld op. De afgelopen maanden hebben ons ook geleerd, dat af en toe rust nemen ons goed deed. We hebben nog nooit zoveel buiten bij de open haard gezeten. Aan de andere kant ben ik realist genoeg om te beseffen, dat we -als de situatie normaliseert- weer in onze oude flow terugvallen. Maar af en toe een vrije zondag zou toch wel heel fijn zijn. En wat de sport betreft: we geloven in de sportpiramide. Aan de top de 'Anky van Grunsvens'; daar zijn er maar weinig van. De middenmoot zijn de wedstrijdruiters met een eigen paard; mensen die bereid zijn veel tijd en geld in hun sport te stoppen. Aan de basis onze klanten, die willen leren paardrijden en daarna genieten van de omgang ermee. Samengevat staat ons voor ogen: ervaar lol met je knol, feel good en voel je thuis in en om onze manege."●

PCK EERSEL IN BEELD

Het Paardensportcentrum 'De Kempen', afgekort PCK, is gevestigd aan het Molenveld 5 te 5521 NB Eersel. Sinds 1981 zwaait de familie Van de Ven daar de scepter. Nu hebben Peter en Anja van de Ven de leiding. De manege heeft circa 50 paarden en pony's in eigendom en een klantenkring van 550 personen, is aangesloten bij de FNRS en heeft vier sterren.

De accommodatie (5 ha) bestaat uit:
100 stallen; 3 binnenrijhallen; 1 buitenrijbak van 20 x 40 m; longeerbak; brugweide met waterbak; diverse weiden en paddocks; marathonhindernissen; 4 appartementen voor 2 tot 6 personen; 1 groepsaccommodatie voor 32 personen.

Activiteiten:
Pensionstalling, dressuur- en springlessen, buitenritten, dag- en meerdaagse tochten, ponykampen, organisatie van feesten voor kinderen / verjaardagen / personeel van bedrijven / vrijgezellen, Bed & Box & Breakfast, paardrijvakanties, teambuilding, wedstrijden (FNRS, Western Riding, TREC).

Contact: email: info@pck-eersel.nl; tel. 0497-512534
website: www.ervarenmetpaarden.nl

Tekst: Mieke Theunissen

Zwervende wolven geven paardenleed

De afgelopen periode zijn er in korte tijd verschillende landbouwhuisdieren, waaronder ook paarden, gedood of verwond door wolven. De incidenten lijken met name te zijn veroorzaakt door zwervende wolven. LTO Nederland wil dat de provincies het wolvenbeleid herzien. Door zwervende wolven te verwijderen moet het dierenleed en de materiële schade drastisch worden teruggedrongen.

"De politiek heeft de keuze gemaakt dat de wolf welkom is in Nederland. Het interprovinciaal wolvenplan, dat vorig jaar is gemaakt, sluit niet voldoende aan op de ellende waar we nu mee worden geconfronteerd: zwervende wolven die onvoorspelbaar gedrag vertonen en hun prooi niet doden om in noodzakelijk voedsel te voorzien, maar in korte tijd grote aantallen landbouwhuisdieren aanvallen," aldus Ben Haarman, portefeuillehouder Natuur- en Landschapsontwikkeling bij LTO Nederland.

Foto: Wikimages

PREVENTIE EN SCHADE

Een zwervende wolf kan dagelijks grote afstanden afleggen. Het is dus niet te zeggen waar hij zal opduiken of schade zal veroorzaken of hoeveel dieren hij zal doden of verwonden. Het is daarmee feitelijk onmogelijk om (jonge) paarden tegen een zwervende wolf te beschermen, want welke percelen moeten worden gerasterd? Dat een beroep bij de provincies kan worden gedaan op een tegemoetkoming in de schade doet hier niet aan af. Niemand houdt immers dieren om schadevergoedingen te ontvangen. De voorvallen veroorzaken veel commotie en emotionele schade bij de getroffen paardenhouders en andere betrokkenen. Zij zijn zeker be-

reid maatregelen te nemen die redelijkerwijs mogen worden verwacht om schade te voorkomen, maar in de huidige situatie is dit niet mogelijk.

WOLVENBELEID TOE AAN HERZIENING

De Nederlandse politiek heeft besloten dat de wolf welkom is in Nederland. De roedels op de Veluwe (groot aaneengesloten leefgebied) lijken te zullen blijven. Juist omdat de vestiging van de wolf een nieuwe ontwikkeling is en veel nog niet bekend is, is een goed wolvenbeleid belangrijk. Indien zich ontwikkelingen voordoen die niet waren voorzien, is een herziening van het beleid en ingrijpen nodig. LTO Nederland doet derhalve een dringende oproep het interprovinciale wolvenplan bij te stellen en maatregelen te nemen om wolvenschade tegen te gaan, in het bijzonder door zwervende wolven.

WOLF IN NEDERLAND

De wolf heeft zich gevestigd in Nederland. Er zijn veel zorgen over wat dit voor mensen, de natuur en de landbouw betekent. Getroffen paardenhouders kiezen er voor om paarden niet langer 's nachts buiten te laten, al zou men vanuit het oogpunt van dierenwelzijn de dieren het liefst dag en nacht buiten hebben. ●

Meer weten over het standpunt van LTO Nederland over de wolf? Zie lto.nl/wolven

WOLVENBELEID

De wolf is een Europees beschermde soort en dat is in de Nederlandse wetgeving vastgelegd in de Wet Natuurbescherming. Die wettelijke status betekent dat wolven niet geschoten en niet verstoord mogen worden. Schadebeperking is alleen mogelijk door goede bescherming van mogelijke prooien.

De Wet Natuurbescherming zorgt voor bescherming van gebieden, diersoorten, plantensoorten en bossen. Provincies zijn grotendeels verantwoordelijk voor de natuurbescherming en het natuurbeheer en bepalen voor hun gebied wat er wel en niet aan beheermaatregelen tegen te wolf wordt getroffen of mag worden getroffen.

SCHADE DOOR DE WOLF

Als de overheid de mogelijkheid voor schadebeperking via verjaging en afschot indamt, is het redelijk dat gedupeerden tegemoetkoming krijgen bij geleden schade. Indien er sprake is van (vermoedelijke) schade door een wolf aan landbouwhuisdieren dient u dit zo spoedig mogelijk te melden (uiterlijk binnen 24 uur). Dit kan bij BIJ12 op nummer 085-4862222 of bij het Wolvenmeldpunt (www.wolveninnederland.nl).

Indien aan de hand van deze melding wordt beoordeeld dat het dier met zekerheid of zeer waarschijnlijk door een wolf is gedood, wordt er contact met u opgenomen. Er wordt dan binnen 24 uur een bezoek gebracht door een deskundige van BIJ12 om DNA-monsters te nemen. Tijdens het bezoek van de deskundige van BIJ12 kunt u een aanvraagformulier invullen om voor een tegemoetkoming in de schade in aanmerking te komen.

Aanvragen om een tegemoetkoming worden volgens de beleidsregels van de provincie beoordeeld door BIJ12. Bij het verlenen van een tegemoetkoming in de schade veroorzaakt door de wolf wordt er geen eigen risico ingehouden op de tegemoetkoming. Ook worden de voorrij- en afvoerkosten van een kadaver naar een destructiebedrijf vergoed.

VERWONDINGEN

Indien een gehouden landbouwhuisdier verwond is en behandeld is door een dierenarts, kan er bij BIJ12 een tegemoetkoming in de kosten worden aangevraagd. Deze tegemoetkoming bedraagt maximaal de taxatiewaarde van het dier. Wanneer het dier na dierenartsbehandeling en aantoonbaar door toedoen van de wolf overlijdt, dan bedraagt de hoogte van de tegemoetkoming maximaal twee keer de taxatiewaarde: tegemoetkoming in de dierenartskosten plus de taxatiewaarde van het dier.

LAND- EN TUINBOUW ORGANISATIE NEDERLAND (LTO)

Kantoor Den Haag
Bezuidenhoutseweg 105-113
2594 AC Den Haag

Kantoor Brussel
Trierstraat 59-61
B-1040 Brussel

www.lto.nl

Vakgroepbestuur Paardenhouderij

Voorzitter:
Marieke Toonders

Bestuurslid:
Ilse Limpens

Bestuurslid:
Matthijs Maat

Secretaris:
Mieke Theunissen
mtheunissen@lto.nl

Tekst: Daan Horn

Vergezichten in coronatijd, optimistisch maar ook realistisch

Persoonlijk optimisme voert de boventoon maar wordt dikwijls door realisme onderuit gehaald. Steunmaatregelingen vanuit Den Haag te over. Prima wanneer op zeer korte termijn een oplossing voor dit complexe mondiale vraagstuk wordt gevonden, maar wat nu als dit coronavirus ons én de rest van de wereld ook de komende jaren nog parten blijft spelen?

Het zijn voor menigeen uitdagende tijden en ondanks dat we regelrecht afstevenen op één van de grootste economische crises van de laatste decennia heb ik soms het idee dat we nog steeds in een hoogconjunctuur leven. Er is veel geld beschikbaar terwijl tegelijkertijd de wereldeconomie hard achteruit holt. Een overspannen huizenmarkt is daar één van de voorbeelden van.

Een nieuwe realiteit zal echter aanbreken, met name sectoren waarbij grote groepen mensen in een relatief beperkte ruimte samenkomen zullen hard getroffen worden door het virus. Ook hippische evenementen zullen zolang er geen vaccin voorhanden is, met de nodige beperkingen geconfronteerd worden. Kleinere lokale concoursen zullen met name in de zomermaanden met hulp van vele vrijwilligers doorgang kunnen blijven vinden, maar grootschalige concoursen waarbij in een korte tijd veel bezoekers samenkomen zullen het heel lastig krijgen. Ook zijn er uitdagingen ten aanzien van de financiële begroting; welke ondernemer zal sponsoren en plaatsnemen op de VIP wanneer hij net 25 man personeel heeft moeten ontslaan? Daarbij zal het een nagenoeg onmogelijke opgave zijn om bestaande infrastructuur zodanig aan te passen dat besmettingsgevaar voor bezoekers nihil is. Mocht het financieel überhaupt al haalbaar zijn, moeten de grote wedstrijden dan zonder publiek plaatsvinden? Zoals nu in andere sporten al gebeurt / gaat gebeuren? Persoonlijk kan ik mij niet voorstellen dat de emotie van de sport zonder publiek net zo goed overgebracht zal worden als met 5.000-50.000 man op de tribune.

Daan Horn, voorzitter Vereniging Hengsten Opfokkers (VHO)

Dus zullen vele grote evenementen aan het einde van dit jaar bij afwezigheid van een vaccin en een hernieuwde toename van het aantal besmettingen de balans moeten opmaken, wel of geen Jumping Amsterdam, Indoor Brabant of KWPN-Hengstenkeuring. Het is niet ondenkbaar dat we in de eerste maanden van volgend jaar een herhaling van zetten zullen krijgen. Vele topconcoursen zullen, in de hoop op een beschikbaar vaccin, wellicht verschuiven naar 2022 maar ook dat zal grote consequenties hebben op de handel en sport.
Een nu 13-jarig paard zal in het slechtste geval dan pas als 15-jarige weer een volledig concoursseizoen in de topsport kunnen draaien.

De hippische topsport is de aanjager van de fokkerij, opfok en opleiding van jonge paarden. Een verminderde activiteit van de hippische topsport zal ontegenzeggelijk ook zijn invloed hebben op de onderliggende sectoren. Immers alle schakels zijn met elkaar verbonden en hebben een onderlinge

afhankelijkheid. Wanneer de opleider zijn jonge talent niet kan verkopen aan een professionele sportstal zal hij ook niet snel investeren in een jong paard dat uit de opfok komt. Hetzelfde geldt voor de fokkerij. Behoud van hippische topsportevenementen is dus essentieel voor de gehele hippische sector. Hier ligt dus ontegenzeggelijk een grote verantwoordelijkheid bij de FEI. Tegelijkertijd moet vastgesteld worden dat de FEI zelf alsmede vele hippische topsportevenementen zeer kwetsbaar zijn met betrekking tot sponsorinkomsten.
Een evenement dat reeds eerder werd aangehaald is de KWPN-Hengstenkeuring in Den Bosch. Voor wat betreft dit evenement zie ik een uitgelezen kans om de keuringsleeftijd van de aangeboden hengsten met één jaar te verhogen. Dat heeft ongetwijfeld zijn voor en tegens, echter iedereen voelt wel aan dat de bestaande opzet met de huidige en toekomstige generatie hoog in het bloed staande, sensibele en vaak laat rijpe paarden niet is in te passen in een keuringssysteem dat 25 jaar terug ook al gehanteerd werd. Meer dan eens worden de tweejarige hengsten overbelast en komt een veelbelovende sportcarrière reeds ten einde alvorens deze überhaupt begonnen is! Met name voor de springgefokte hengsten kunnen hier stappen worden gezet. Bepaalde zaken veranderen, de fokkerij en onze paarden veranderen en daar moet ook onze sector in mee blijven veranderen.

We moeten hierin vooruitstrevend zijn en datgene bieden waar de klant om vraagt. Dit is overigens mijn persoonlijke mening en (nog) niet een uitgedragen standpunt van de Vereniging Hengsten Opfokkers (VHO).
Over de afgelopen jaren heeft de VHO in samenwerking met het KWPN de KWPN Select Sale op de Hengstenkeuring met succes van nieuwe impulsen kunnen voorzien. Als initiator van deze veiling heeft de VHO in het KWPN een sterke betrouwbare partner gevonden. Met name de bereidheid van het KWPN-bestuur om mee te denken en te investeren in nieuwe ideeën en markgerichter en commerciëler te opereren hebben wij als VHO als uitermate prettig ervaren. Zo heeft de VHO ook aangedrongen op het longeren als extra toetsingsmoment in de selectie van de dressuurhengsten, iets waar de markt reeds geruime tijd om vraagt.

'Leg de focus op kwaliteit en wij zullen sterker uit deze crisis komen!'

Deze crisis biedt ook kansen. Mensen worden kritischer, inventiever en online activiteiten worden veelvuldiger toegepast. Dit biedt mogelijkheden! Het netwerk en de afzetkanalen die voorheen niet of in beperkte mate beschikbaar waren worden aanzienlijk vergroot. Wanneer fokkerij, opfokkers en opleiders nog meer de focus leggen op kwaliteit en in staat zijn een commercieel goed product in de markt te zetten zullen wij als inventief handelsland sterker uit deze crisis komen! ●

De FNHB is de overkoepelende vereniging van hippische brancheorganisaties. De FNHB behartigt de belangen van alle hippische ondernemers in Nederland en is gevestigd in Ermelo. De FNHB bevordert de samenwerking tussen de sporters, de fokkerijen en de ondernemers in de hippische sector.

De leden van de FNHB zijn:
- Bond van Hengstenhouders (BvHH)
- Verenigde Sportpaardenhandel Nederland (VSN)
- Vereniging Hengsten Opfokkers (VHO)
- Cluster Paard van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD)
- Nederlandse Vereniging voor Gebitsverzorging bij het Paard (NVvGP)
- Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren, onderdeel paard (NVFD)
- Nederlandse Vereniging voor Hoefsmeden (NVvH)
- Vereniging voor Zadel- en Tuigdeskundigen (VZTD)
- Centrale Bond van Paardenhandelaren in Nederland (CeBoPa)
- Vereniging van Paarden Sportmasseurs (VPSN)
- VPETN Vereniging Paarden Export en Transport Nederland

Tekst: Frederieke Verhaar, FNRS foto's: Manege Voorst & FNRS

Manege Voorst

"Verbinding tussen mens en dier staat bij ons centraal"

Bij het betreden van het erf van Manege Voorst is het direct duidelijk dat hier niet alleen een manege gevestigd is. De maatregelen rondom het coronavirus zijn net weer versoepeld en met bewegwijzering en stoepkrijt in vrolijke kleuren wordt duidelijk gemaakt welke route je moet volgen voor de manege, de buitenschoolse opvang of de zorgmanege.

Het multifunctionele bedrijf gevestigd in het recreatieve en bosrijke gebied rondom Bussloo is duidelijk meer dan alleen een manege. Emèl Oudt, manager manegebedrijf en algemene zaken, vertelt over het ontstaan, de diversiteit en de bijzondere filosofie van het bedrijf.

"Mijn moeder, Patricia Harmsen, is op deze locatie in 2008 een manegebedrijf opgestart nadat de rijvereniging die de accommodatie huurde ermee ophield. Alle paarden van de vereniging konden blijven en met de oude bedrijfsleider werden de lessen voortgezet onder de nieuwe naam 'Manege Voorst'. Doordat mijn moeder niet uit een paardenfamilie komt, keek zij met een andere, meer zakelijke blik, naar de ontwikkeling en de rendabelheid van de manege. Al snel ving zij signalen op uit de omgeving dat er veel behoefte was aan buitenschoolse 'groene' opvang. In deze wens zag zij direct een kans om op deze locatie opvang en paardrijden te combineren. Zo startte zij in 2011 BSO de Vrijbuiters en breidde zij dit deel, na groot succes, in 2013 uit met een zorgmanege."

Het manegedeel is door deze uitbreidingen inmiddels niet meer de core-business van het bedrijf aan de Oude Zutphenseweg. "Toch zijn de paarden voor ons het belangrijkst", benadrukt Emèl. "Door de paarden kunnen wij ons in de wijde omtrek onderscheiden van andere opvangorganisaties en zorginstellingen. De omgang met paarden en de verbinding tussen mens en dier die hierbij ontstaat is uniek. Of er nu op de paarden gereden wordt, ze meegaan op een wandeling of als therapeut worden ingezet; paarden doen iets bijzonders met mensen."

VAN KNUFFELSHETLANDERS TOT GROTE RIJPAARDEN

"Voor onze activiteiten met paarden hebben wij momenteel 21 paarden beschikbaar. Zij variëren van knuffelshetlanders tot grote

Emèl Oudt heeft net het nieuwe FNRS-gevelbord ontvangen. Hiermee ziet iedere bezoeker dat Manege Voorst voldoet aan de eisen Kwaliteit, Veiligheid en Welzijn van de FNRS. Daarnaast is het bedrijf ook ISO9001-gecertificeerd.

rijpaarden. Gemiddeld rijden hier per week 160 ruiters van alle leeftijden. Veel meer capaciteit hebben we voor de manege ook niet gezien het aantal paarden en de beschikbare ruimte. Met vijf instructeurs verzorgen we de lessen volgens de ruiteropleiding van de KNHS. De samenwerking en communicatie met het paard staat daarbij centraal. De instructeurs kijken heel goed naar de juiste ruiter-paard-combinaties en uiteraard naar een respectvolle benadering naar het paard toe. Omdat er veel met verschillende doelgroepen wordt gewerkt wordt er in de lessen veel aandacht besteed aan de houding, zit en motoriek op het paard ten opzichte van het bewegingsapparaat van het paard. De instructeurs hebben allemaal een eigen stijl en interesse (bijvoorbeeld eventing of endurance), waar we de groepen ook op indelen. Met enige regelmaat zorgen we voor onderlinge kennisuitwisseling om van elkaar te blijven leren en de lessen te kunnen verbeteren."

AFSPIEGELING VAN DE MAATSCHAPPIJ

Iedereen lijkt zich erg welkom te voelen op het bedrijf. "Iedereen is gelijk. Ook mensen die minder makkelijk aansluiting vinden in de maatschappij, voelen zich hier fijn. Zij kunnen hier oefenen om bijvoorbeeld te re-integreren, maar kunnen zich ook terugtrekken. De diversiteit aan bezoekers is echt een afspiegeling van de maatschappij. De paarden en omgeving doen iets bijzonders met mensen. Ouders komen graag mee, mensen gaan wandelen in de omgeving, verblijven tijdens de paardrijles van hun kinderen in de kantine om bijvoorbeeld nog even te werken. Alle groepen mengen continue, daardoor ontstaat een bijzondere dynamiek. Zo beginnen introverte mensen soms ineens te vertellen over hun bijzondere ervaring of rijles eerder die dag. Dat zijn echt mooie dingen om mee te maken."

MANEGE VOORST BV

- Locatie: Oude Zutphenseweg 3a, 7382SB Klarenbeek (Voorst)
- Eigenaar: Patricia Harmsen
- Type bedrijf: manege, buitenschoolse opvang, zorgmanege
- Rechtsvorm: bv
- Aangeboden diensten/producten: paardrijlessen, buitenritten, wandelingen, begeleid paardrijden, paarden coaching, buitenschoolse opvang, zorgmane zge, re-integratie- en activeringstrajecten
- Core-business: BSO, zorgmanege en manegebedrijf
- Ontstaan van het bedrijf:
  - In 2008 gestart met manegebedrijf
  - In 2011 aangevuld met BSO en in 2013 met zorgmanege
- Omvang bedrijf:
  - Oppervlakte: 1 ha
  - Aantal dieren: 21 paarden en veel hobbydieren
  - Klanten: 160 manegeklanten, 23 BSO-klanten, 100 cliënten voor zorgmanege
  - Personeel: 5 instructeurs, 6 pedagogen, 8 stalmedewerkers, 2 leidinggevenden
- Omzet op jaarbasis: 700.000 euro
- Tarieven:
  - Lessen: Junior kwartaalkaart (t/m 15 jr.) 57 euro p.m. Senior kwartaalkaart (va 16 jr.) 72 euro p.m., BSO-kwartaalkaart 40 euro p.m. en combi losse les zorgmanege 8 euro
  - BSO: vanaf 8,02 euro per uur
  - Zorgmanege: op indicatie conform raamovereenkomst
  - Coaching: 70 euro per uur of op indicatie conform raamovereenkomst
- Toekomstvisie: uitbreiding BSO en zorgmanege

Contact: Emèl Oudt
Website: www.manege-voorst.nl

AGTERBERG
FOOTPRINT

WWW.AGTERBERG.COM

PAARDENSPORTBODEMS
INDOOR / OUTDOOR
TOPSPORT / RECREATIE
DRESSUUR / SPRINGEN
KIWA GECERTIFICEERD

ABAB
ACCOUNTANTS EN ADVISEURS

ALLROUND EN ALERT

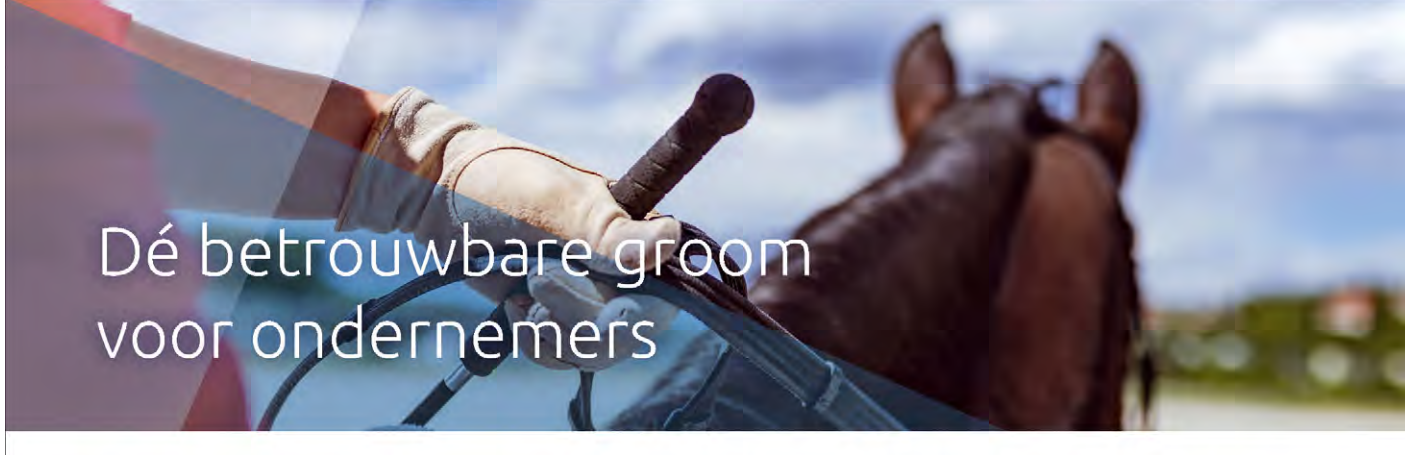

Wij creëren ruimte om te ondernemen en signaleren kansen. Zo kunt u het maximale uit uw onderneming halen.

abab.nl/paardenhouderij

ABAB Accountants en Adviseurs is al jaren gespecialiseerd in de paardenhouderij. Onze adviseurs volgen de ontwikkelingen op de voet en houden u financieel en fiscaal op de hoogte van kansen en mogelijkheden.

Met op maat gesneden advies en ondersteuning leveren onze specialisten een bijdrage aan het succes van uw onderneming. Praktisch en resultaatgericht.

"De diversiteit aan bezoekers is echt een afspiegeling van de maatschappij."

De buitenschoolse opvang en de zorgmanege worden gerund door een leidinggevende die kennis en ervaring heeft in de zorg. Zes pedagogen ontvangen gemiddeld 23 kinderen verspreid over de week. Met een eigen bus en eigen chauffeurs worden de kinderen vanuit de wijde omtrek van Apeldoorn en Deventer dagelijks opgehaald uit school. De binnenruimte van de BSO is klein. "Dit is bewust zodat de kinderen zoveel mogelijk naar buiten gaan om te spelen of om te knuffelen met de paarden", licht Emèl toe. "We proberen de paarden zoveel mogelijk te betrekken bij alle activiteiten. We wandelen, poetsen en helpen bij de dagelijkse verzorging van de dieren. Een deel van de kinderen volgen tijdens de opvanguren ook een paardrijles. Hiervoor hebben wij aangepaste combinatie-abonnementen."
De medewerkers van de BSO zijn ook verantwoordelijk voor de zorgmanege. Het bedrijf is gecertificeerd als erkende zorginstelling en ontvangt mensen met een beperking van alle leeftijden. Ook zij kunnen aangepaste paardrijlessen volgen op de manege. "Dit zijn wel speciale (begeleide) kleine groepslessen, zodat de instructeurs extra begeleiding kunnen bieden. Voor dit deel van ons bedrijf ontvangen wij gemeentelijke toeslagen. Voor re-integratie- en activeringstrajecten is dat ook het geval."

ONDERLINGE AFSTEMMING EN SYNERGIE BELANGRIJK

Door de grote diversiteit aan activiteiten is het bedrijf zeven dagen per week geopend. "Het is hier elke dag, ook op zondag, hartstikke druk. Hierdoor is het van groot belang dat al onze bedrijfstakken goed op elkaar afgestemd zijn. Wat ik ontzettend mooi vind op ons bedrijf is dat alle medewerkers van de opvang, de zorgmanege, de stalmedewerkers, de instructeurs, de coaches, maar ook de vrijwilligers heel veel gevoel hebben voor elkaars werkterrein. Iedereen heeft oog voor elkaar. Hierdoor kunnen de verschillende activiteiten goed naast elkaar, maar in veel gevallen ook samen, plaatsvinden. Onze pedagogen hebben allemaal affiniteit met paarden en onze instructeurs weten hoe ze met verschillende type mensen om moeten gaan. Door deze synergie is het verantwoord om opvang, zorg en manege op één locatie aan te bieden."

KWALITEIT HOOG IN HET VAANDEL

Manege Voorst was de eerste manege in Nederland die in 2018 het ISO9001-certificaat behaalde. Dit is een internationaal geaccepteerde norm voor kwaliteitsmanagement. Met gediplomeerde instructie, het veiligheidscertificaat en streng beleid ten aanzien van welzijn voldoet de manege ook aan de basisnormen van kwaliteit, veiligheid en welzijn van de FNRS. "Kwaliteit en veiligheid zijn bij ons geborgd via de juiste certificaten en diploma's van medewerkers, maar voor het welzijn heb ik zelf strenge voorwaarden voor mijn paarden. Zo krijgt elk paard een eigen aangemeten zadel, jaarlijks een bezoek van de tandarts en indien nodig een behandeling van een osteopaat. Dagelijks komen de paarden meerdere uren vrij in de wei of paddock, lopen ze gecontroleerd in de trainingsmolen en krijgen ze afhankelijk van de behoefte verschillende soorten ruwvoer voorgeschoteld." ●

In gesprek met de samenleving
Crisis als kans voor eigen verhaal

Corona. Deze crisis is uniek. En brengt veel onzekerheid en risico's met zich mee. Aan de andere kant brengt het ook creativiteit en betrokkenheid. De zichtbaarheid van de paardenwereld in regionale en landelijke media nam toe. De afgelopen maanden besteden diverse landelijke media zoals NOS, Hart van Nederland, NPO aandacht aan de paardenwereld. En ook op regionale media kwamen verschillende berichten voorbij. Er was ruimte voor ons eigen verhaal. Zetten we deze lijn samen door?

U heeft er vast ook een of enkele gezien of gelezen. Berichten in de landelijke media over het vliegen met paarden, ruiters en ondernemers die uitleg gaven over de verzorging van paarden in deze tijden, een inkijkje in de wereld van de paardenhandel en ook de bereden politie kwam verschillende keren in het nieuws. Ook was er volop aandacht voor de relatie tussen mens en paard en waarom deze niet zonder elkaar kunnen.

Een van de conclusies uit het onderzoek "Wat vindt Nederland" is dat een groot deel van de Nederlandse bevolking onbekend is met de paardenwereld. En onbekend maakt onbemind. Werken aan de dialoog met de samenleving is van alle tijden. En hier lijkt in deze tijd meer aandacht en ruimte voor te zijn. Laten we samen deze kans pakken, nu en ook in de toekomst 'na-corona'. In dit artikel geven we je graag tips en inspiratie om in gesprek te gaan.

Het lijkt erop dat we deze zomer massaal in eigen land blijven. Er wordt meer geld uitgegeven aan fietsen, hobby's en sporten om dit jaar in eigen land te recreëren. Hoe kan hippisch Nederland deze momenten benutten om de gemiddelde Nederlander meer te vertellen over de paardenwereld?

Loopt er een fietsroute langs uw paardenweide? Plaats een picknick tafel voor een korte stop. En hang aan de weidepalen een bord met leuke weetjes. Organiseer (al dan niet betaalde) kleinschalige excursies op het bedrijf. Of wat dacht u van een (online) paardenquiz met leuke prijzen en werk hierin samen met de lokale krant. Of in samenwerking met een lokale personal trainer een unieke work-out in de springweide?

Als je er even over nadenkt dan zijn er tal van manieren om de recreërende Nederlander een inkijkje te geven in het leven op een paardenbedrijf.

Uit het onderzoek blijkt dat er nog veel onderwerpen zijn waar de gemiddelde Nederlander geen weet van heeft. Gebruik deze onderwerpen om het gesprek aan te gaan. Is uw omgeving er bijvoorbeeld bekend mee dat paardensporters, samen met natuurorganisaties, zorgen voor de toegankelijkheid van de Nederlandse natuur? Die natuur waar we deze zomer zo graag samen van genieten. ●

Is uw omgeving bekend met.....?

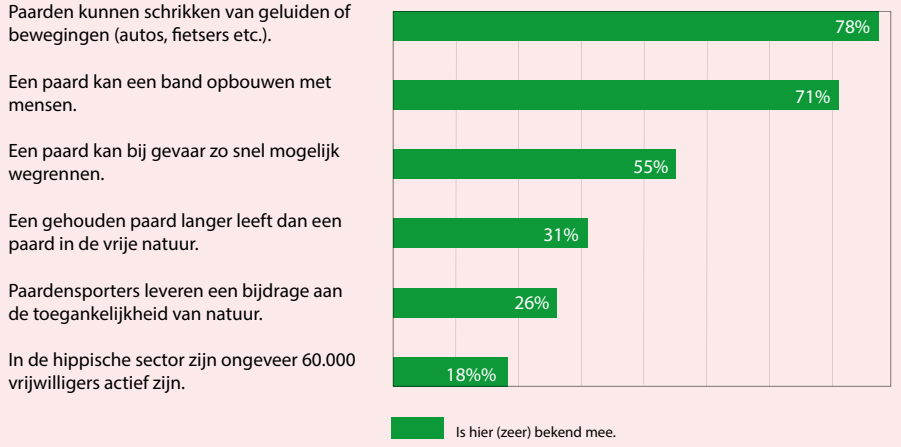

COLUMN

HET NIEUWE NORMAAL

We zijn inmiddels een paar maanden onderweg met de coronacrisis en dat heeft voor de hippische sector enorme gevolgen. De vraag is even waar het heen gaat met deze situatie, wanneer is er bijvoorbeeld een vaccin beschikbaar? Maar er zijn nog veel meer vragen. Komen de evenementen bijvoorbeeld terug op het “oude” niveau qua omvang? Hoe zien de wedstrijden er straks uit? Gaan er meer of minder mensen paardrijden? Veel analisten vullen de buis met oeverloze verhalen over het “nieuwe normaal”. Wat is dat nieuwe normaal en wat gaat dat voor de hippische branche betekenen?

Bij de oprichting van de Verenigde Naties sprak Winston Churchill de wijze woorden: “Never waste a good crisis”. Zonder de Tweede Wereldoorlog was de VN waarschijnlijk nooit tot stand gekomen. Het blijft koffiedik kijken of deze crisis onze branche uiteindelijk, naast grote economische schade, ook wat goeds op gaat leveren. Op de korte termijn lijken er kansen te ontstaan om voor jeugd en volwassenen vakantieactiviteiten in eigen land te faciliteren.

We moeten dan creatief zijn met betrekking tot het aanbod en de promotie daarvan. Ik zie nu al een aantal bedrijven kleinschalige activiteiten ontwikkelen voor vakantiegangers en zie take-away horeca hier en daar snel toenemen. Ook jongens zoeken naar nieuwe mogelijkheden om hun vrijetijd leuk te besteden, een enorme kans voor hippische bedrijven om nieuwe leden te werven om te komen paardrijden. We zullen dan wel na moeten denken over een aanpast aanbod voor deze doelgroep. Volwassenen zijn boten aan het kopen, motorrijbewijzen aan het halen dus waarom zouden ze niet gaan paardrijden?

Een andere trend die niet snel zal verdwijnen is het digitaal vergaderen. Wellicht dat daar ook kansen te ontdekken zijn voor hippische bedrijven door lesmateriaal digitaal te maken en mensen via zelfstudie meer te leren over paardenwelzijn en andere relevante onderwerpen. Ook heeft de natuur meer aandacht dan voor de crisis, mensen kopen massaal huisdieren en gaan meer wandelen en joggen in de parken en bossen, dat kan uiteraard ook allemaal te paard, gaat dat het nieuwe normaal worden? Ik hoop het van harte.

Haike Blaauw, directeur FNRS

Federatie van FNRS Nederlandse Ruitersportcentra

De Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS) is de branchevereniging voor professionele hippische ondernemers. De FNRS behartigt de belangen van ondernemers richting externe partijen, biedt individuele diensten aan leden en werkt aan de ontwikkeling van de branche. Centrale thema's zijn kwaliteit, veiligheid en welzijn. Klant, paard en ondernemer staan daarbij centraal.

De Beek 125
Postbus 3040
3850 CA Ermelo
www.fnrs.nl
Telefoon: 088 02 24 300
Email: info@fnrs.nl
Whatsapp: 06-21675329

Accountmanagers
Swaen Brink
Noord-Nederland
s.brink@fnrs.nl
0619037810

Merel van Kooten
Zuid-Oost Nederland
m.van.kooten@fnrs.nl
0612437436

Patrick Marsman
Midden Nederland
p.marsman@fnrs.nl
0653477341

Anita de Ruiter
Zuid-Holland & Zeeland
a.de.ruiter@fnrs.nl
0623083971

Tekst: Frederieke Verhaar foto's: FNRS

Professionalisering personeelsbeleid
Zonder goed personeel geen bedrijf

Succesvol een bedrijf runnen zonder goed personeel is vrijwel onmogelijk. Alle activiteiten die plaatsvinden op een hippisch bedrijf vragen om enthousiaste personeelsleden die vol passie hun werk kunnen uitvoeren. Goede werknemers en goed werkgeverschap zijn daarom van levensbelang. Wie goed is voor zijn personeel, krijgt vaak loyaliteit, betrokkenheid en inzet terug.

Wanneer we als branche verder willen professionaliseren dan is het van belang om goed na te denken over wat hippische ondernemers hun medewerkers, naast het werken met paarden, kunnen bieden. De hippische branche kent, in tegenstelling tot vele andere branches, geen eigen cao. Regelmatig komt de vraag op of de branche daar behoefte aan heeft of dat er andere oplossingen zijn die ons verder zouden kunnen helpen.
Een voorgeschreven sectorspecifiek arbeidsreglement is wellicht een goede start om het personeelsbeleid in de hippische sector een meer uniforme inhoud te geven en het toekomstperspectief voor personeel te verbeteren.
Er is de afgelopen jaren veel gepleit voor een beter personeelsbeleid in onze sector. In maart dit jaar pleitte vakbond FNV zelfs voor een aparte cao voor de hippische sector. Zij startte hierbij een petitie, waarvan de resultaten tot op heden nog niet bekend

'Bij goed werkgeverschap horen goede arbeidsvoorwaarden, maar ook een goed personeelsbeleid'.

zijn. FNRS ziet liever dat er samen met de SRP een goede arbeidsvoorwaardenregeling wordt opgesteld om de gehele sector te faciliteren. Maar wat zijn de mogelijkheden om de arbeidsvoorwaarden voor werknemers in de hippische sector goed te organiseren? Wat zijn de verschillen tussen een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) en een arbeidsvoorwaardenregeling (avr)?

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST (CAO)

Een cao is een verzameling arbeidsvoorwaarden die voor iedereen, die lid is van de betreffende vakbond of werknemersvereniging, geldt bij een bedrijf of binnen een sector. Een cao wordt vastgesteld in overleg tussen vertegenwoordigers van de werknemers (vakbond), het bedrijf/bedrijven en/of vertegenwoordigers van de sector.

Een cao kan algemeen verbindend verklaard (avv) worden door de rechter. In dat geval geldt de vastgestelde cao voor iedereen binnen het bedrijf of de sector. Het maakt dan niet uit of je wel of geen lid bent van een vakbond of een andere werknemersorganisatie waarmee de cao is afgesloten. In Nederland zijn er zo'n 1100 cao's, waarvan ongeveer 200 voor een specifieke sector.

ARBEIDSVOORWAARDENREGELING (AVR)

Een avr is een verzameling arbeidsvoorwaarden die door de werkgever en eventueel de ondernemingsraad (OR) wordt vastgesteld. Deze gelden alleen voor dat bedrijf en is alleen mogelijk als er geen cao van toepassing is. Hierbij maakt het niet uit of de cao algemeen bindend verklaard is of niet. Een avr kan gelden voor alle medewerkers binnen een bedrijf, of maar voor een deel van hen.

Het voordeel van een avr is dat deze, over het algemeen, beter aansluit op de wensen van de werknemers. Nadeel is dat de onpartijdigheid van de onderhandelaars verloren zou kunnen gaan in het overleg. Voor hippische bedrijven is het, gezien de omvang van het personeelsbestand, veelal niet verplicht om een ondernemingsraad (OR) samen te stellen. Wel hebben medewerkers recht op medezeggenschap in de vorm van een personeelsvertegenwoordiger, indien een bedrijf een avr wil opstellen.

WAT IS HET VERSCHIL?

Een cao en een avr zijn twee verschillende dingen die hetzelfde regelen. Denk bijvoorbeeld aan een stopbord en een verkeerslicht. Ze zorgen er allebei voor dat je stilstaat, maar zijn niet hetzelfde.

Het belangrijkste verschil tussen een cao en een avr is dat een cao wordt gesloten door vertegenwoordigers die (bijna altijd) buiten het bedrijf of de sector werkzaam zijn. Een avr is een besluit tussen een bedrijf en de OR. De leden van de OR zijn in dienst van het betreffende bedrijf. Een ander verschil is dat een avr stilzwijgend verlengd kan worden. Voor een nieuwe cao zijn nieuwe onderhandelingen nodig.

WAT IS ER AL WEL BESCHIKBAAR IN DE SECTOR?

Op dit moment zijn er al diverse hulpmiddelen beschikbaar om het personeelsmanagement op een hippisch bedrijf goed te organiseren. De Arbocatalogus voor de paardenhouderij beschrijft hoe in onze sector omgegaan moet worden met machines, chemicaliën etc. Voor de meest voorkomende knelpunten en aandachtsgebieden heeft Stigas, samen met werknemers- en werkgeversorganisaties in de groene sector, oplossingen en aanbevelingen op een rij gezet. Dit vormt de basis voor de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). De FNRS heeft een personeelshandboek ontwikkeld waarin basisregels staan ten aanzien van goed werkgeverschap en

personeelsmanagement. Hierin staan richtlijnen beschreven met betrekking tot onder andere vakantie en bijzonder verlof, functioneren en beoordelen, ziekte en arbeidsongeschiktheid. Voor FNRS-leden is dit personeelshandboek te downloaden en aan te passen naar hun bedrijfsspecifieke situatie. Hiermee kunnen zij personele zaken vastleggen voor hun medewerkers.

NOODZAAK IS HOOG

De noodzaak voor een strategisch personeelsbeleid is hoog. Het is voor de hele sector moeilijk om goed personeel te vinden en vooral ook te behouden. Onze branche vereist namelijk een enorme betrokkenheid, inzet, flexibiliteit en verantwoordelijkheid van de medewerkers. Goed opgeleid personeel is belangrijk en moet betaald worden voor hun inzet. Personeel is belangrijk kapitaal voor de ontwikkeling van het bedrijf. En juist voor dit kapitaal is er bij veel hippische bedrijven te weinig geregeld. Dat maakt het minder aantrekkelijk om in de hippische sector te werken. Bij goed werkgeverschap horen goede arbeidsvoorwaarden, maar ook een goed personeelsbeleid. Dat is breder dan alleen geld; ook functioneringsgesprekken, opleiding en scholing horen erbij.

WAAR BESTAAT GOED WERKGEVERSCHAP UIT?

Goed werkgeverschap houdt in dat je je als werkgever zorgvuldig moet gedragen tegenover werknemers, dat je geen misbruik maakt van de sterkere positie die je als werkgever nu eenmaal hebt, dat je ingrijpende beslissingen motiveert en verwachtingen waarmaakt, dat je alle werknemers gelijk behandelt en dat je zorgt voor een goede ongevallenverzekering die schade van werknemers vergoedt na een bedrijfsongeval. Steeds meer werkgevers vinden dat goed werkgeverschap een stap verder gaat. Het blijft niet beperkt tot wat de wet er over voorschrijft, maar gaat over meer aspecten zoals goede zorg voor je mensen in het algemeen. Een goede werkgever zorgt voor gelukkige werknemers en draagt op die manier bij aan een succesvolle onderneming met medewerkers die beter presteren, een lager ziekteverzuim hebben en een duurzame bijdrage leveren. ●

GOED WERKGEVERSCHAP

- Voldoen aan wet- en regelgeving
- Veilige en gezonde werkomgeving
- Bewust omgaan met verzuim
- Eerlijk belonen
- Gelijke kansen bieden
- Afspraken goed vastleggen
- Voldoende inspraak bieden
- Regelmatig afstemmen
- Personeel ontwikkelen
- Zorgvuldig omgaan met disfunctioneren

Powered by
HAVENS
Olympic horsefeed
Uitstekende prijs-kwaliteit verhouding
Voor elk paard het juiste voer • Met alle benodigde voedingsstoffen
Voor een optimale gezondheid • Van opfok, fokkerij en onderhoud tot prestatie
Aanbevolen door topruiters • Bulk of zakgoed
Gastro+
DRAVERSBROK
Sport & Performance
25 KG
FERTO-LAC 3
Broodmare Cubes
25 KG
HAVENS Voeders
WWW.PAARDENVOEDERS.NL - INFO@HAVENS.NL - +31 (0)478-638 238

HAYGAIN
EQUITREND
www.equitrend.nl | info@equitrend.nl | +31 (0) 642474048

DE KIESEXTRACTIE BIJ HET PAARD
DEEL 1

In de laatste twintig jaar is de vraag naar het behandelen van paardengebitten enorm toegenomen. Dierenartsen en gebitsverzorgers zijn sinds 2010 verenigd in de NVvGP, de Nederlandse Vereniging voor Gebitsverzorging bij het Paard.

Normaal heeft een paard 2 x 6 = 12 kiezen boven en hetzelfde aantal in de onderkaak. De eerste drie kiezen (melkkiezen) wisselen tussen de leeftijd van 2,5 en 4,5 jaar. De vierde kies, de #09 in vaktermen, is de oudste kies. De kiezen in de bovenkaak zijn breder dan de kiezen in de onderkaak en ze staan onder een hoek op elkaar.

De bovenkaakskiezen hebben een zogenaamd infundibulum (kroonholte) wat ervoor zorgt dat het kauwoppervlak vergroot wordt. Deze kroonholtes zijn normaal goed gevuld met cement, maar in sommige gevallen zit er te weinig cement in de kroonholte. Dan kan er hierin voedsel ophopen, wat rotting geeft. Dit rottingsproces van voedsel tast de kiezen aan (cariës). Deze cariës zorgt ervoor dat deze kiezen minder sterk worden en mogelijk zelfs, veelal overlangs, breken. Vaak is de oudste kies, de #09, aangedaan.

Er zit natuurlijk ook leven in een kies. De meeste kiezen hebben vijf pulpaholtes. Pulpaholtes zijn kanalen, waarin naast de bloedvaten ook de zenuwen en lymfevaten lopen. Deze kunnen ontstoken raken en zelfs in het ergste geval kan die ontsteking doorbreken naar de voorhoofdholtes. Typisch is dan dat je bij het paard een vieze, erg stinkende neusuitvloeiing krijgt vanuit één neusgat. Als dit speelt, is het belangrijk om eerst een grondig onderzoek van de mond te laten uitvoeren. Dit kan zowel met een spiegel, alsook met een mondcamera, de zogeheten mondscopie. Ter aanvulling op de informatie die je hieruit haalt, omtrent de staat van de kiezen, maken we ook vaak een röntgenfoto van de schedel.

Tegenwoordig is er ook de mogelijkheid om een CT-scan te laten maken. Met een CT-scan krijg je een driedimensionaal beeld van de schedel van het paard en heb je om deze reden nog meer zekerheid welke kies /kiezen de probleemveroorzakers zijn. De CT-scan wordt bij het staande paard uitgevoerd. Het maken van een CT-scan is de laatste jaren goedkoper geworden, waardoor dit voor meer eigenaren een financieel haalbare optie is geworden. Hoe ouder het paard is, hoe korter de kiezen worden door normale slijtage. De lengte van de kies hebben we al kunnen inschatten door het maken van de röntgenfoto's.

Foto 1: Kies links is van een 6-jarig paard, kies rechts is van een 25-jarig paard.

DE VOORBEREIDING VOOR EEN KIESEXTRACTIE (HET TREKKEN VAN EEN AANGEDANE KIES)

Grofweg hebben we twee soorten kiesextracties. We hebben de losse kies bij het oudere paard. Deze kunnen we meestal tijdens de gewone gebitsbehandeling verwijderen, binnen afzienbare tijd. Daartegenover staat de aangedane, min of meer vastzittende kies met bijzondere pathologieën (ziektebeelden). Deze kiezen zijn vaak een hele uitdaging om te verwijderen. Een kiesextractie kan dan zo meerdere uren in beslag nemen. Duurt de

procedure langer dan drie uur, dan maken we de extractie na een langere pauze af. In het verleden werden de paarden waar een kies verwijderd moest worden, altijd neergelegd op de operatietafel onder algehele verdoving. Tegenwoordig wordt de behandeling verricht bij het staande paard in een behandelbox. Wel het liefst onder kliniekomstandigheden. Het paard wordt middels een injectie in de bloedbaan rustig gemaakt en krijgt pijnstilling. Ook wordt de zenuw welke de aangetaste kies van gevoel voorziet, middels een plaatselijke verdoving tijdelijk gevoelloos gemaakt.

DE BEHANDELING

Het is belangrijk om vooraf een behandelplan te hebben en om te beschikken over verschillende mogelijkheden. En mocht dan plan A niet het gewenste resultaat geven, dan kunnen we overstappen op plan B, C of soms zelfs D. De verschillende mogelijkheden om een kies te trekken bij het staande paard, worden in deel 1 en deel 2 beschreven. Deze technieken zijn tot stand gekomen door een goede samenwerking tussen wetenschappers en de mensen uit de praktijk. En door het delen van hun kennis en kunde met andere dierenartsen via congressen en workshops, zijn deze moderne technieken ook beschikbaar geworden voor de paarden in onze dagelijkse praktijk.

DE KIESEXTRACTIE ALS DE KIES NOG INTACT IS: (PLAN A)

Veelal is de kies welke is aangetast minder sterk als een normale gezonde kies. Je kunt dus niet even een grote tang erop zetten om de kies te verwijderen, dan is de kans namelijk zeer groot dat de klinische kroon (dat deel van de kies, die we in de mondholte zien) afbreekt. Het is erg belangrijk dat de kleine bandjes waar de kies mee vast zitten in de tandkas, met beleid worden losgemaakt.

Stap 1 is het losmaken van het tandvlees en de bandjes welke aan de kies vastzitten. Zo krijg je meer van de kroon zichtbaar en heb je straks meer kies om de tang op te kunnen plaatsen. Ook komt de kies door het zoveel mogelijk losmaken van de bandjes iets losser in de tandkas te zitten.

Foto 2: spreaden van de kiezen

Stap 2 is het spreaden van de kiezen (zie foto 2). Met het spreaden gebruik je een speciale tang, die tussen de kiezen kan. Het doel is om ruimte te maken rondom de aangetaste kies. Er zijn verschillende diktes van spreaders (foto 3), zodat je de ruimte tussen de kiezen steeds iets kunt vergroten.

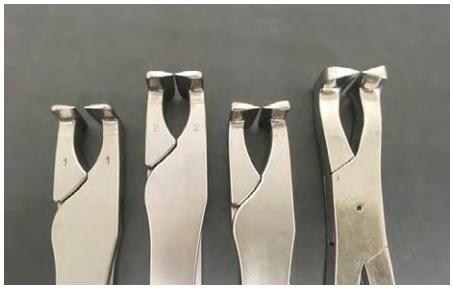

Foto 3: Zogenaamde spreaders of spreiders in verschillende dikte maten

KNMVD CLUSTER PAARD

Cluster Paard
Postbus 421
3990 GE Houten
Tel.: 030 - 634 89 00
Fax: 030 – 634 89 09
E-mail: Paard@knmvd.nl
Internet: www.knmvd.nl/groepen/paard/

HET CLUSTERBESTUUR BESTAAT UIT:

Voorzitter:
Esmee Smiet, Bosch en Duin

Bestuursleden:
Fred Smit, Schildwolde
Fenna Westerduin, De Bilt

Commissie jong cluster paard:
Daja van Nunen, Boxtel (voorzitter)

Communicatiecommissie:
Julius Peters, Appelscha (voorzitter)

Keuringscommissie:
Bert van Ittersum, Klijndijk (voorzitter)

Commissie infectieziekten (ad hoc):
Cees van Maanen, Holten (voorzitter)

Diergeneesmiddelencommissie (ad hoc):
Prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Bilthoven (voorzitter)

'EEN ROTTE KIES BIJ HET PAARD, DIE TREKKEN WE ER TOCH ZO EVEN UIT?'

Zowel stap 1, als 2 wisselen we tijdens de procedure steeds af. Het doel is om de kies alvast zo los mogelijk te maken, voor we de tang erop zetten om hem verder los te krijgen. In deze fase is het belangrijk om de TIJD te nemen.

Stap 3 is het plaatsen van de extractietangen op de aangetaste kies (foto 4). Dit doen we pas zodra de kies zichtbaar losser is komen te zitten bij stap 1 en 2. We bewegen de kies afwisselend heen en weer en van voor naar achter. Veelal is het vrijkomen van bloed in schuimvorm aan weerskanten van de kies een teken dat de kies ook in de diepte loskomt. Iedere keer blijkt bij een kiesextractie dat je meerdere soorten tangen gebruikt. Omdat de kiezen in de bovenkaak breder zijn dan die in de onderkaak, gebruik je dus voor bovenkaakskiezen andere tangen dan voor onderkaakskiezen.

Foto 4: Een deel van de tangen welke gebruikt worden.

Foto 5: Het uiteindelijke resultaat (Zes tot acht centimeter lang)

Stap 4 is het tussentijds proberen de kies uit zijn tandkas omhoog te liften met een zogeheten fulcrum. Door de kies dus diverse kanten op te bewegen maak je de bandjes die de kies in zijn tandkas houden, los. Een kies van een zesjarig paard is ongeveer zes tot acht centimeter lang. Ongeveer een centimeter hiervan is zichtbaar in de mond. De rest zit in de tandkas in het bot.

HET UITEINDELIJKE RESULTAAT

In de meeste gevallen komt een kies er in zijn geheel uit. In enkele gevallen is een kies echter dusdanig aangetast van binnen, dat de kies breekt tijdens de extractie. Het kan ook zijn dat er een kies in de mond zit, waarvan de kroon al is verdwenen om wat voor reden dan ook. In beide gevallen passen we dan plan B toe.

DE DRIE ANDERE METHODEN OM EEN KIES TE VERWIJDEREN (PLAN B, C EN D)

In deel 2 van dit artikel zullen we in de volgende uitgave van *De Hippisch Ondernemer* aandacht besteden aan de drie andere technieken. ●

Fotocredit Hilde Dokter

AUTEURS

Chantal Elzinga en Julius Peters beide dierenarts, werken samen in de Kliniek voor Paard & Gebit. De kliniek is gevestigd in Jonkersvaart (Gn.) en is recent in gebruik genomen. Chantal en Julius hebben zich volledig toegelegd op het behandelen van paardengebitten. Ook voeren zij kiesextracties uit bij paarden welke worden doorgestuurd door collega gebitsverzorgers.

Nieuws en mededelingen

Westnijlvirus ook mogelijk in Nederland

In september 2018 maakte het Friedrich-Loeffler-Institut in Duitsland bekend dat in het gebied van Brandenburg westnijlvirus (WNV) was aangetoond. Het virus werd gevonden bij enkele dierentuinvogels, een paard en bij de dierenarts die secties had uitgevoerd op de betreffende dierentuinvogels.

Dit was voor het eerst dat WNV in Duitsland werd gevonden. Het betekent dat deze aandoening geografisch gezien mogelijk ook in Nederland zijn opwachting kan maken. Een infectie met WNV kan bij paarden (en mensen) volledig ongemerkt verlopen. De infectie kan wat griepachtige symptomen geven: sloomheid, slecht of niet eten en een wat verhoogde lichaamstemperatuur (38,6 tot 39,4 graden Celsius). Bij ongeveer een derde van de klinisch besmette paarden treden zenuwverschijnselen op: spiertrillingen, ataxie, verlamming, rare kreupelheid en/of veranderingen in het gedrag. In het ernstigste geval kunnen de paarden niet meer staan, sterven ze of moeten worden geëuthanaseerd. Deze symptomen lijken deels op die van de neurologische vorm van rhinopneumonie (EHV-1).

Er zijn voor het paard goede vaccins beschikbaar tegen WNV, maar bij een basisvaccinatie is pas enkele weken na de tweede vaccinatie een goede bescherming opgebouwd. Begin daarom, voor een tijdige bescherming, ruim voor het vectorseizoen (mei-november) met vaccineren. In Duitsland is in 2019 WNV bevestigd bij vier mensen en bij 31 paarden. Dit was voor het Centrum Infectieziektebestrijding (CIb) van het RIVM aanleiding om een WNV-preparedness-werkgroep te vormen, waaraan GD ook deelneemt.

Deze pagina's zijn een bijdrage van

Royal GD
Postbus 9
7400 AA Deventer
T. 0900-1770
E. redactie@gddiergezondheid.nl
www.gddiergezondheid.nl

Redactie:
Kees van Maanen
(veterinair microbioloog)

Emiel Schiphorst
(businessmanager)

Linda van den Wollenberg
(specialist inwendige ziekten)

Anita Werkman
(adviseur marketing & communicatie)

Eindredactie:
Anne Taverne

Uw suggesties voor het katern zijn welkom via redactie@gddiergezondheid.nl

Veelgestelde vraag:

WAAROP KAN IK MIJN PAARD TESTEN ALS DEZE GEBETEN IS DOOR EEN TEEK?

Maaike Lafeber, GD-klantcontact: "We hebben een speciaal pakket dat kijkt naar bepaalde teekgebonden ziektes. In dit pakket (artikelnr. 11777) wordt middels PCR-onderzoek in een EDTA-bloedmonster gekeken naar anaplasma en piroplasmose. Anaplasma wordt, net als de ziekte van Lyme, overgebracht door de in Nederland veelvoorkomende schapenteek (*Ixodus ricinus*). Het kan verschijnselen geven als koorts, lusteloosheid, gebrek aan eetlust, et cetera. Piroplasmose komt voort uit de *Dermacentor reticulatus*-teek, die oorspronkelijk niet in Nederland voorkwam, maar steeds vaker wel. Het is een infectie die het paard meestal, maar niet meer altijd, in het buitenland oploopt. Verschijnselen kunnen variëren van acute verschijnselen (hoge koorts, ernstige bloedarmoede, geelzucht en bloed in de urine) tot chronische problemen (wisselende periodes met koorts, slecht presteren en verlies van spiermassa). In het geval van onderzoek naar de veroorzaker van de ziekte van Lyme (*Borrelia burgdorferi*) is het verstandig urine in te sturen (artikelnr. 11779), omdat het maar kort in de bloedbaan circuleert. PCR-onderzoek op EDTA-bloed geeft in zo'n geval veel kans op een vals-negatieve uitslag."

Tekst: Linda van den Wollenberg

Eikenprocessierups weer in aantocht
Dit betekent het voor uw paarden

Het is iets waar we in Nederland steeds vaker last van hebben: de eikenprocessierups. Niet alleen mensen, maar ook paarden kunnen als ze in aanraking komen met de brandharen van de rups problemen ondervinden. In dit artikel leggen we uit hoe het zit.

Tot 2000 kwam de eikenprocessierups vooral in Midden- en Zuid-Europa voor, maar het diertje is sindsdien aan een gestage opmars begonnen. De hogere temperaturen en de relatief droge winters van de afgelopen jaren zijn ideale omstandigheden voor de verdere verspreiding van deze rups in Noord-Europa. Bovendien staan in de Nederlandse bossen veel eiken, waardoor de eikenprocessierups veel voedsel ter beschikking heeft.

OVER DE EIKENPROCESSIERUPS

De rups, die inmiddels al minstens tien jaar in Nederland te vinden is, is de larve van een nachtvlinder: de eikenprocessievlinder. In juli en augustus zetten de vrouwtjesvlinders eitjes af, vooral in eikenbomen. Het volgende voorjaar rond eind april komen deze eitjes uit. De larven leven in groepen bij elkaar. Voordat de rupsen verpoppen tot een vlinder, vervellen ze een aantal keren. Na de derde keer

vervellen, dat is meestal in de maanden juni en juli, ontstaan er brandharen op de rug van de rups. Na ongeveer vier tot zes keer vervellen is de rups volgroeid en heeft dan wel tot een miljoen brandharen. Als de rupsen ouder worden, trekken ze zich overdag terug in nesten die gemaakt zijn van oude vervellingshuiden, (brand)haren en uitwerpselen. Een (oud) nest is dan ook een belangrijke bron voor de verspreiding van brandharen. 's Avonds en ’s nachts verlaten de rupsen het nest en gaan als groep in colonne op zoek naar eten. Als er geen voedsel meer is, trekken ze als groep naar een volgende boom. In juli en augustus vliegen de vlinders uit en begint de cyclus opnieuw.

BRANDHAREN RUPS

De brandharen van de eikenprocessierups zijn ongeveer 0.2 tot 0.3 millimeter lang, ze vormen een afweermechanisme; de rups laat ze ter verdediging los als hij zich bedreigd voelt. De brandharen hebben weerhaakjes die zich bijvoorbeeld in de slijmvliezen van mond en ogen kunnen vastzetten. Brandharen, ook uit oude nesten, kunnen worden verspreid met de wind of bij het verwijderen van de nesten. Op deze manier komen ze bijvoorbeeld in de wei terecht waar een grazend paard ze via de mond opneemt. Brandharen kunnen op deze manier natuurlijk ook in het hooi terecht komen.

PROBLEMEN BIJ PAARDEN

De problemen die bij paarden het meest gemeld worden, zijn dat het slijmvlies in de mond geïrriteerd raakt als er brandharen worden opgenomen. Symptomen die u kunt zien zijn overmatig speekselen, eventuele slikproblemen en het hoofd of de tong kan opzwellen. "Behalve in de mond en ogen, kunnen brandharen zich ook vastzetten in de slokdarm, en mogelijk ook in longen of darmen. Hier kunnen ze lokale irritatie veroorzaken. Irritatie van de huid komt eigenlijk niet voor, omdat de vacht het paard beschermt. In welke mate een paard last heeft van de brandharen, verschilt van dier tot dier. Het hangt af van de hoeveelheid brandharen die een paard binnenkrijgt en hoe gevoelig het dier hiervoor is.

Als een paard speekselt, en het vermoeden bestaat dat dit wordt veroorzaakt door brandharen van de eikenprocessierups, is het verstandig de mond eerst uit te spoelen. Trek daarbij wel eerst zelf handschoenen aan, omdat de brandharen ook voor irritatie kunnen zorgen op uw eigen huid. Een dierenarts kan het paard een injectie geven tegen de allergische reactie en eventueel een pijnstiller.

VERWIJDEREN EN IN TOOM HOUDEN

Oude nesten, waar miljoenen brandharen in kunnen zitten, kunnen wel tot zeven à acht jaar nadat de laatste rups het nest heeft verlaten, problemen opleveren. De wind kan brandharen tot wel honderd meter meenemen. Als een oud nest uit de boom valt, is dat een risico voor bijvoorbeeld paarden die in die omgeving grazen. Om het risico op verspreiding van brandharen zo klein mogelijk te houden, is het dus belangrijk de nesten op de juiste wijze te verwijderen. Voor particulieren die een nest op hun terrein willen laten verwijderen is het verstandig een gespecialiseerd bedrijf in te schakelen. De meest doeltreffende manier is om de nesten weg te laten zuigen of branden. Wegspuiten met water, met bijvoorbeeld een hogedrukspuit, is niet de meest verstandige methode, omdat de brandharen dan juist verstrooid worden. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen kan schadelijk zijn voor andere (beschermde) insecten en vogels en is daarom niet verstandig. Ook preventief behandelen is schadelijk voor alle vlinders. Koolmezen zijn dol op de eikenprocessierups; het ophangen van nestkastjes voor koolmezen helpt de rupsen in de toom te houden en is een voor mens en dier vriendelijke oplossing. ●

Pathologiecasus: een zeldzame complicatie

We voeren bij GD regelmatig postmortaal onderzoek uit op paarden. Dit kan om heel uiteenlopende redenen zijn, zoals dit voorbeeld van een onvoorziene complicatie na een operatie. In dit geval ging het om een dier dat de dag na de succesvolle operatie opeens niet meer kon staan. Patholoog Reinie Dijkman vertelt.

Patholoog Reinie Dijkman aan het werk

Als een paard wordt onderzocht vanwege overlijden na een ingreep, probeert de patholoog vast te stellen of er een onderliggende ziekte of afwijking was die niet eerder was opgemerkt en of het eindresultaat van de ingreep goed is. Als dit niet zo is, kijken we altijd of er sprake is van een kunstfout, zoals een verkeerd gezette hechting of een complicatie die bij goed uitgevoerde ingrepen kan optreden.

BETREFFENDE CASUS

In dit geval moest een paard een kijkoperatie (arthroscopie) ondergaan. De ingreep verliep vlot en na de operatie stond het dier al snel op. De volgende dag zweette het dier, vertoonde krampaanvallen en kon aan de achterhand niet meer in de benen komen. Toen er geen verbeteringen werden gezien, is het paard geëuthanaseerd. Op zo'n moment wil iedereen die iets met dit dier en de ingreep te maken heeft vanzelfsprekend graag weten wat er aan de hand was.

DE SECTIE EN UITSLAG

Bij het onderzoek viel op dat het ruggenmerg in de lage rug afwijkend was. Dit is een heel subtiele afwijking, met kleine bloedinkjes en geringe vertroebeling. Microscopisch was er sprake van acuut kapotgaan van zenuwcellen (neuronen), zwelling van de zenuwbanen en oedeem van het ruggenmerg. Met de achterbenen zelf was niets aan de hand en ook het behandelde gewricht vertoonde geen bijzonderheden.

De hier opgetreden zogenaamde postanaesthetic myelopathy is een zeldzame complicatie bij paarden na ingrepen onder narcose. Hoewel heel subtiel om te beoordelen, is de verstoring van de zenuwbanen zo ernstig dat het paard verlamd raakt. Het is helaas niet bekend waarom deze complicatie bij sommige dieren optreedt, juist omdat het zo zeldzaam is.

In 2010 is een Nederlands geval beschreven in het Tijdschrift voor diergeneeskunde https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20415029/

SAMEN WERKEN AAN DIERGEZONDHEID

Samen werken aan diergezondheid. Dat is het motto van GD. Daarom zijn bij de sector paard verschillende experts bereikbaar voor practici. U kunt bellen met vragen over paardengezondheid, interpretatie van uitslagen en in te zetten onderzoeken. Zij kunnen u ook informeren over nieuwe testen, pakketten en andere actuele zaken. Meer informatie vindt u op www.gddiergezondheid.nl/paard, of bel 0900-1770 (optie 5).

Linda van den Wollenberg, specialist inwendige ziekten

Tara de Haan, project- en productmedewerker

Carlijn ter Bogt, project- en productmanager

Kees van Maanen, veterinair microbioloog

Emiel Schiphorst, businessmanager

Flexi4®

Voor een soepel bewegingsstelsel

mag gebruikt worden tijdens wedstrijden*

FLEXI4®
Aanvullend diervoeder voor paarden

Samenstelling:
Curcuma longa, Yucca schidigera, Urtica dioica, Boswellia serrata

Orale gel met appelsmaak

*Bevat geen bestanddeel dat geregistreerd staat op de FEI lijst met verboden middelen

MM-07742

www.flexi4.nl

Zoetis B.V.
Postbus 81055
3009 GB Rotterdam
www.zoetis.nl

VOOR DIEREN. VOOR GEZONDHEID. VOOR U.

zoetis

COLOFON

UITGEVER
Hippische Ondernemer B.V.
De Hippische Ondernemer wordt ondersteund door:

REDACTIE
Gijs Bartels (uitgever)
Ton Corbeau (hoofdredacteur)
Lenny van de Wijdeven (eindredacteur)
Nicole Baten (redactie)
Frederieke Verhaar (FNRS)
Julius Peters (KNMvD Cluster Paard)
Emiel Schiphorst (GD)
Mieke Theunissen (LTO Nederland)
Joep Bartels (Stichting HIP)

ABONNEMENTEN
De Hippische Ondernemer verschijnt 6 maal per jaar.
Prijs jaarabonnement: € 39,50
Abonnees in het buitenland krijgen portokosten doorberekend.
Bij betaling via acceptgiro wordt € 2,50 extra in rekening gebracht.
Voor het afsluiten van een abonnement, adreswijzigingen, of vragen over betaling en/of bezorging kunt u contact opnemen met de abonnementenservice, Postbus 1302, 5602 BJ Eindhoven
abonnement@bcm.nl
Tel.: 085 7600237 (lokaal tarief)
Abonnementen kunnen twee maanden voor het einde van de abonnementsperiode schriftelijk worden opgezegd.

CORRESPONDENTIEADRES
De Hippische Ondernemer B.V.
Koestraat 11b
5095 BD Hooge Mierde
Tel.: 013-5091666
E-mail: info@dehippischeondernemer.nl
Website: www.dehippischeondernemer.nl

ADVERTENTIES
Academy Bartels
E-mail: info@academybartels.com
Tel: +31(0)13-5091666

VORMGEVING
BCM Media B.V.

UITGAVENFREQUENTIE
Zesmaal per jaar.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt doormiddel van druk, fotokopie, microfilm of op enige wijze, zonder schriftelijk akkoord van de uitgever.

De Hippische Ondernemer kiest bewust voor Hout Vrij Offset papier met FSC certificering.

van Santvoort
landelijk wonen

Kanaalstraat 16 — Liessel

- Professionele paardenhouderij
- 56 stallen
- Binnen- en buitenbaan
- Diverse schuren en loodsen

Nieuwedijk 24a — Budel

- Fraai landhuis met prachtige tuin
- Riante leefruimtes
- B&B of beroep aan huis mogelijk
- Multifunctionele loods optioneel aangeboden

Refelingse Heide 1-3 — Nuenen

- Landhuis op bosrijke locatie
- 19 stallen
- Binnen- en buitenbaan
- Gastenverblijf

Beliënberkdijk 20 — Someren

- Hippische accommodatie voor professional
- 36 boxen
- Binnen- en buitenbaan
- Diverse paddocks & weilanden

Als eerste op de hoogte van het nieuwste aanbod?

Volg onze Socials en schrijf in voor de nieuwsbrief!

Van Santvoort Landelijk Wonen | 0492 525 552 | monique@vansantvoort.nl

WWW.VANSANTVOORTLANDELIJKWONEN.NL

Ook op juridisch gebied stevig in het zadel?

LANGELAAR KLINKHAMER
ADVOCATEN

Als professional in de hippische branche weet u als geen ander dat de paardenwereld zijn eigen gebruiken en jargon kent. Wanneer u dus als hippische ondernemer in aanraking komt met juridische kwesties - waarbij het vaak om grote financiële belangen gaat - dan is juridisch advies en bijstand van een ervaren advocaat die beschikt over de vereiste specialistische kennis over het hippisch recht zeker geen overbodige luxe.

Langelaar Klinkhamer Advocaten heeft met Wibe Reddingius zo'n advocaat in huis. Hij volgt de paardensport op de voet, is op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van het hippisch recht en is bovenal een echte procesadvocaat. Zijn cliënten zijn onder meer bekende ruiters en amazones, fokkers, handelaren en hippische brancheorganisaties.

www.LangelaarKlinkhamer.com

Westerkade 7a | 3016 CL Rotterdam | T 010 - 411 41 46 | reddingius@langelaarklinkhamer.com

OP REDACTIE

BEDAF
Stallenbouw BV
www.bedafstallenbouw.nl
Buntweg 2, 4885KT - Achtmaal (NL)
T. +31(0)76-5984885 F. +31(0)76-5985951

Een waardig afscheid
voor uw paard
www.paardencrematoriumwesterhout.nl
Zeestraat 214b 1943 AE Beverwijk - Tel. 0251 - 21 63 63

"Geen hindernis
te hoog"
Noordman Adviesgroep
uw hippisch
verzekeringsspecialist
Noordman
Adviesgroep
Tel: 076 – 888 27 20 • www.noordmanadviesgroep.nl
emailadres: j.noordman@noordmanadviesgroep.nl

Smulders
SOME
HORSES
HAVE ALL
THE LUCK !!!
VERKOOP ADVISEUR BENELUX/DUITSLAND
Marco Brons
tel. 0031-651304171
www.smulderspaardenboxen.nl
solariums
internal stables
doors and windows
horse walkers and roofings